ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 85 (8. 283) ◆ 1993 йил 13 май, пайшанба ◆ Нархи 5 сўм

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида

12 май куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда вазирликлар ва идораларнинг, корпорациялар, уюшмалар ва концернларнинг, ҳудудий бошқарув идораларининг раҳбарлари, вилоятларнинг ҳокимлари ва Тошкент шаҳри ҳокими иштирок этди. Мажлисни республика Бош вазири А. Муталов бошқарди.

1993 йилнинг биринчи чорагида халқ хўжалигини ривожлантириш якунлари ва Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотлар қандай бораётгани ҳақида Бош вазир ўринбосари Б. Ҳамидов маъруза қилди.

Мажлис қатнашчилари иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, бозор иқтисодиётини босқичма-босқич жорий этиш юзасидан олиб борилаётган ишларни, иқтисодиётни барқарорлаштириш чора-тадбирларини муҳокама қилдилар. Озиқ-овқат таъминоти, аҳолига маҳсулот ва молларнинг муҳим турларини етказиб беришда узилишга йўл қўймаслик масалалари республика раҳбарияти ўтказаётган ижтимоий сиёсатда асосий ўринни эгаллаб тургани таъкидланди. Халқ хўжалигидаги аҳволни меъёрийизга солишнинг аниқ вазифалари белгиланди.

Вазирлар Маҳкамаси мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов нутқ сўзлади.

Мажлисда Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев иштирок этди.

(ЎзА).

«Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасида механика цехи муҳим аҳамиятга эга. Чунки корхонада дастгоҳ ва ускуналарнинг бенуқсон ишлаши ана шу жамоа меҳнатига боғлиқ. Ғайрат Сулаймонов эса цехда илғор ишчилардан ҳисобланади.

СУРАТДА: Ғайрат Сулаймонов.

Абдусаттор Тўраев сурати.

** Меҳнатинг—зийнатинг*

ИШХОНА—ИККИНЧИ УЙИМИЗ

ҲАР бир ишда яхшилаб ҳаракат қилинса, албатта ютуққа эришилади. Бироқ ишлаб чиқаришдаги ютуқ албатта сифат билан боғлиқ бўлиши керак.

«Янгилик» трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасида ана шунга эътибор берилади. Хўш, корхона бунга қандай эришмоқда? Бу ҳақда бирлашма раҳбари Ваҳоб Каримов шундай ҳикоя қилади:

— Биз 1991 йилдан бошлаб ижара асосида ишлай бошлаган эдик. Корхонани хусусийлаштириш фикримиз ҳам йўқ эмас, лекин бироз вақт бор. Бунинг учун ҳали маблағимиз кам. Ҳозир ҳам пудрат асосида иш олиб боряпмиз. Насиб этса беш йилдан кейин хусусий корхонага айланамиз. Айни вақтда бирлашмамизда рўйхат бўйича 840 нафар, асосий иш ўрнида 530 нафар ишчи меҳнат қилади. Уларнинг деярли барчаси аёллар. Тайёрлаётган маҳсулотларимизнинг асосий турини аёллар ва болалар кийимлари ташкил этади. Улар 100 хилдан ортиқ. Эркаклар бу ўринда нолишмасину, улар учун фақат буюртма асосида жемперлар, кофталар тўқиб берамиз.

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида юз бераётган тангликлар бизнинг корхонани ҳам четлаб ўтаётгани йўқ. Хом ашё борасида бироз тақчиллик сезилмоқда. Яъни асосий хом ашё бўлмиш жун ипларнинг миқдори камайганлиги сабабли бироз узилиш бўлди, аммо Фарғонадан олаётган сунъий ипдан тўқилган кийим-бошлар кўпчиликка манзур бўлмоқда. Лекин оз миқдорда бўлсада, Беларусь, Қирғизистон ва Россиядан олаётган хом ашёларимиз кундалик ишимизнинг бир маромда боришига олиб келмоқда. Бундан ташқари мавжуд туманлардаги бўлинмаларнинг ҳар бир ишчиси ўз маҳсулоти учун жавобгардирлар. Агар маҳсулот сифати ёмон бўлиб, харидорларни қониқтирмас экан, унда шу бўлинманинг зарари ҳисобига киради. Чунки яратилган маҳсулот ўша бўлинмаларнинг атрофида, бозорлардаги махсус дўконларимизда сотилади. Ва бир кунда олинган фойда ҳисобига қараб эртанги кун режаси белгиланади.

Кейинги вақтда аёлларникига нисбатан, болалар кийимларига эътибор жуда кучайди. Масалан, ўтган ойда 7 миллион 400 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарган бўлсак, апрель ойининг ўн беш кунида 4 миллион 232 минг сўмлик кийим-кечак тўқиб чиқардик. Қарангки, бунинг 68 фоизи болалар учун мўлжалланган кийимлардир.

Маҳсулотларни хом ашёдан ипга айлантириш, ўраш, тўқиш ва уни бичиб-тикиш услублари техника ёрдамида амалга оширилади. Дастгоҳларимизнинг 85 фоизи Россияда ишлаб чиқарилган бўлиб, қолгани Япония машиналаридан таркиб топган. Япон машиналарининг иши қўлда бажарилсада, лекин ҳар томонлама қулай. Шунингдек махсус дастур асосида ишлайди. Шунинг учун ҳам унинг сифати жуда яхши бўлади. Эҳтимол, ишимизга ҳаддан зиёд урғу бериб юборгандирмиз. Лекин асосий амалга оширилган ишлар ҳақида гапирдик, холос. Дарвоқе, айни вақтда мактабни битираётган ёш қизларимиз тўқиш, тикишга қизиқсалар ишга келишга истаклари ҳам бордир. Ишга қабул қилиш шароити билан яхшиси ходимлар бўлими бошлиғи Холида Исоқова гапириб бера қолсинлар.

— Бир жойда ишлаб, турли касб эгаллаган аёллар ҳақида эшитган бўлсангиз, ҳеч таажжубланманг, — дейди Холида опа. — Бизда ҳам шундай. Инсон қаерда меҳнат қилмасин, у ўша ерга меҳр қўйиб, ўзини ҳам, меҳнатини ҳам ва бошқаларни ҳам ҳурмат қилса ҳар қандай қийин иш ҳам осон кечади. Юқорида айтиб ўтилганидек, бизнинг шаҳримиздаги туманларнинг ҳар бирида биттадан бўлинмаларимиз бор. Ўша ерда истиқомат қилиб, ишга қатнашга имкони бўлган аёлларимиз ўз истакларини цех бошлиқларига баён этсалар қабул синови ўтказилади. 1-2 ой иш ўрганиб синовдан ўтгач бош корхона томонидан комиссия тузилади. Ана унда унинг қобилияти нимага мойил: тўқишгами, тикишгами, бичишгами мана шунга қараб туриб ўша қиз ёки аёл ишга қабул қилинади. Кейинги вақтда ишга қабул қилган қизларимизнинг кўпчилиги ўрта мактабни битириб келишган. Уларга дастгоҳларнинг сирларини ўргатишда Дилором Усмонова, Муҳайё Илҳомова, Лобар Абдураҳмонова, Жамила Ашуровалар устозлик қилиб ҳозирда ўз шогирдлари билан бирга меҳнат қилишмоқда. Бу ерда ва барча бўлинмаларда меҳнат қилаётган аёлларимиз учун барча шарт-шароитлар яратилган. Мавжуд дам олиш хоналарида ва салонларда рангли телевизор ва музлатгичлар ўрнатилган. Иш жойлари ёзнинг жазирама иссиқ кунларида ҳам салқинлик билан таъминланади. Йил бошидан бошлаб 22 кун тўлиқ ишлаган ишчи учун қўшимча 400 сўмдан транспорт ҳақи берила бошланди. Бу ҳам бўлса меҳнаткашларга кўрсатилаётган ёрдамнинг бир туридир. Буни тўғри тушунган ишчи-хизматчилар кейинги вақтда беморлик варақаларини камроқ рўкач қилмоқдалар. Ишга вақтида келиб, вақтида кетишади. Албатта, иккинчи уйинг — ишхонангга кўнгил хотиржамлик билан келиб яхши ишлаганга ва эришган ютуқлардан руҳланиб, яна уйга равона бўлганга нима етсин!

Гулзода МАМБЕТОВА.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Бугун «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни амалга киритилди.

● Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков таниқли тадбиркор жаноб Эндрю Гельфи бошчилигидаги Франция ишбилармонлари делегациясини қабул қилди. Ҳар икки давлат ўртасидаги аҳдлашувларга кўра, французлар иштирокида юртимизда иккита шакар заводи, бир неча олий даражали меҳмонхона қуришади. Ширинликлар ишлаб чиқаришда ҳамкорлик қилишга ҳам келишиб олинди.

● Жиззах вилоятида бугундан 20 майгача «Ўзбек футболи ҳафталиги» ўтказилади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия Президенти Борис Ельцин мамлакат янги Конституциясини тайёрлашни ниҳоясига етказиш юзасидан чоралар тўғрисида фармон чиқарди. Унда янги Конституцияни тайёрлашни шу йил 10 июнгача туғаллаш вазифаси қўйилган. 5 июнь куни эса лойиҳани узил-кесил тайёрлашга даъват этилган Конституциявий кенгашни чақириш мўлжалланмоқда.

● Туркманистон мажлиси (парламенти) Президент Сапармурод Ниёзовнинг 1996 йил 1 январдан республикани расмий равишда лотин алифбосига ўтказиш тўғрисидаги қарорини тасдиқлади. Бу қарор туркман халқини жаҳон маданияти ва техникаси ютуқларидан баҳраманд қилиш, хорижий тилларни ўрганишни енгиллатиш мақсадида қабул қилинганлиги таъкидланади.

● Ўтган куни кундузи Грузиянинг катталиги жиҳатидан иккинчи ўринда турадиган Кутаиси шаҳридаги Россия армияси ҳарбий шаҳарчасига ҳужум қилинди. Бунинг оқибатида етти киши ҳалок бўлди, 19 киши жароҳатланди. Бу ҳужумдан олдин гаровга олинган етти аёл ва бир бола сешанба куни кечқурун озод этилган.

● Озарбайжонда ишсизлар сони ўтган йилга нисбатан 10 бараварга ортди. Республика ижтимоий ҳимоя вазирлигининг маълумотларига кўра йил охирига бориб ишсизлик 50 баробарга кўпайиши кўзда тутилмоқда. Ўша пайтга келиб 315 минг киши, мамлакат ҳар 20 нафар аҳолисининг биттаси ишсиз бўлиши тахмин этилмоқда.

● Тожикистон ҳукумати май бошида бўлиб ўтган жала ва сел оқибатида республикада 8 мингтадан кўпроқ уй, 30 та мактаб ва болалар боғчаси, 20 та даволаш муассасаси, 160 та кўприк бузилганлигини, 650 километр узунликдаги автомобиль йўллари ювиб кетилганлигини, пахта майдонларининг ярмидан кўпроғи, 40 минг гектардан кўпроқ боғ ва токзорлар, ғаллазор ва бошқа экинзорлар сув остида қолганлигини маълум қилди.

● Ўзбекистоннинг Россиядаги элчихонаси ва «Вечерняя Москва» газетаси таҳририяти томонидан «Ўзбекистонни биласизми?» деб номланган танлов ниҳоясига етди. Ҳамма саволларга тўлиқ жавоб берган москвалик муҳандис Сергей Голобец, рассом Надежда Ерофеева ҳамда таржимон Оксана Михеева Москва—Тошкент—Самарқанд—Бухоро—Москва бўйлаб ўн кунлик бепул сайёҳлик йўлланмаси билан тақдирландилар.

ХОРИЖДА

● Эрон арман-озарбайжон можаросини тўхтатиш ишида воситачилик қилишга тайёрлигини билдирди.

● Карочи шаҳрида ўтаётган Ислом конференцияси ташкилоти ташқи ишлар вазирларининг учрашувида Босния ва Герцеговинага 58 миллион доллар шошилинч ёрдам беришга қарор қилинди.

● Кеча Афғонистон пойтахтига Бурҳониддин Раббоний ҳукуматига қарши турган мужоҳидлар гуруҳлари томонидан яна ракета-артиллерия зарбаси берилди. Бунинг оқибатида 600 нафар фуқаро ҳалок бўлганлиги ва жароҳатланганлиги маълум қилинди.

● Польшада икки йил давомида ишлаб чиқилган хусусийлаштириш тўғрисидаги қонун кучга кирди. Унда давлат мулкини тақсимлаб олишда мамлакатнинг балоғатга етган барча аҳолиси иштирок этиши кўзда тутилган.

● Швед ва фин ҳарбийлари илк бор НАТО томонидан Болтиқ денгизида ўтказиладиган машқларда иштирок этадиган бўлдилар. Бу машқларда иштирок этиш таклифи НАТО томонидан Россия ва Болтиқбўйи давлатларига ҳам юборилган.

● Шу йил бошидан бери Болгарияда нарх-наволар 22,8 фоизга ўсди.

● Маълум бўлишича, сўнгги вақтда 170 нафардан кўпроқ хитойлик ўзларини марҳум Мао Цзедуннинг яқин қариндош-уруғлари, деб эълон қилган. Текширишларда уларнинг даъвоси асоссиз эканлиги аниқланган.

Бугунги кун нафаси

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

ИШЧИЛАР МАМНУН

БУГУНГИ кунда «Учқун» тикувчилик-атторлик ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли енгил саноат фабрикасининг маҳсулотлари нафақат диёримизда балки собиқ Иттифоқ республикаларида ҳам яхши таниш. Айни пайтда корхона тамғаси остида ишлаб чиқарилаётган халқ истеъмоли буюмларига талаб катта. Маҳсулотларга эҳтиёж кўпайган сари, фабрика ишчи ва хизматчилари унинг янги-янги турларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда янги халқ истеъмол молларининг сифатини бирмунча яхшилашга ҳаракат қилишмоқда. Ҳозирда бу борада анча ишлар амалга оширилди.

Халқ талабига жавоб берадиган маҳсулотларни ишлаб чиқариш учун эса энг аввал ишчи ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиб, рағбатлантириш керак бўлади. Бу борада бош шохобча маъмурияти касаба уюшмаси билан биргаликда кўплаб ишларни амалга оширяпти. Хусусан ҳозир фабрикада самарали меҳнат қилаётган ишчиларнинг ўртача ойликлари 12 минг сўмни, энг паст иш ҳақи эса 5100 сўмни ташкил қилмоқда. Ҳар куни ишчиларнинг тушлик овқатига 35 сўм пул ажратилган.

— Бундан ташқари юқоридаги овқат пулига қўшимча ишчи ва хизматчиларга 60 сўмлик ҳақ тўланади, — дейди шохобча касаба уюшмаси ходими Машкура Усмонхўжаева. — Кўпчилик бўлиб кинотеатр, концертларга бориб турамиз. Маъмурият билан ҳамкорликда элимиз севган санъаткорларни корхонага олиб келиб, цехларнинг ўзида концертлар уюштирдик. Кўпгина ишчиларимизнинг узоқда туришларини инобатга олиб, фабрикамиз учун автобус ажратилган. Бу эса хотин-қизларимизнинг қишнинг совуғида, ёзнинг жазирама иссиғида бекатларда транспортни соатлаб кутиб қолишларининг олдини оляпти.

Яқинда корхона маъмурияти ишчиларга болалар ва катталарнинг кийим-кечак ҳамда оёқ кийимлари олиб келиб, чегирилган нархларда сотди.

— Корхона маъмурияти ва касаба уюшмаси томонидан яратиб берилаётган шарт-шароитлардан мамнумиз, — дея гапга қўшилди фабрика назоратчиси Минаввар Файзиева. — Масалан, яқинда бўлиб ўтган Наврўз байрамини олайлик. Фабрикамизнинг ўзида сумалак қилинди. Катта қозонда ош дамланди. Ўша куни санъат усталари ва яккахон ижрочи ёшларнинг бир гуруҳи ишчилар хизматида бўлишди. Қолаверса, овқат, мукофот ҳамда ойлик пулларини ҳеч бир қийинчиликларсиз мунтазам олиб турибмиз. Бунинг ҳаммаси ишчиларимизнинг самарали ва сифатли ишлашларига олиб келмоқда.

Биз корхонада бўлганимизда бундай мулоҳазаларни бошқа бир неча ишчилардан ҳам эшитдик. Бу қувонарли ҳол, албатта. Чунки қаерда ишчилар моддий ва маънавий рағбатлантирилса, ўша ерда иш унуми юқори бўлиши аниқ.

Дилдора ОРИПОВА.

ЮКЛАР— БЕЛГИЛАНГАН МАНЗИЛГА

«ТОШШАҲА Р Ю К-ТРАНС» концерни автотранспорт корхоналари хизматчилари фаолларининг йиғилишида шаҳар автомобилчиларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари Кенгашларининг сессияларида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалари муҳокама қилинди.

Фаоллар йиғилишида «Тошшаҳарюкт р а н с» концернининг раиси В. Исмоилов маъруза қилиб, концерн автокорхоналарининг эришган ютуқлари хусусида тўхталиб ўтди. Бинобарин, давлат буюртмаси 101,2 фоизга адо этилди. Бу — давлат буюртмасига нисбатан 76 минг тоннадан ортиқ юклар ташилди деган сўздир. Шунингдек, юк ташишда 569 ташкилот билан тузилган шартнома мажбуриятлари ҳам бажарилди.

«Тошшаҳарюктра н с» концерни корхоналари фаоллари йиғилиши қатнашчилари Тошкент шаҳридаги барча автотранспортчиларга қарата мурожаат қабул қилдилар.

Йиғилишда Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Бахтиёр Ҳусанбоев қатнашди ва сўзга чиқди.

Зиёвуддин ОРИПОВ.

НОДИРА ТАВАЛЛУДИГА БАҒИШЛАНДИ

ЮНУСОБОД туманидаги Нодирабегим номли 265-ўрта мактабда Нодира таваллудининг 200 йиллигига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси хотин-қизлар комитетининг раиси, Ўзбекистон халқ шоираси ва ноиби Ҳалима Худойбердиева, шаҳар хотин-қизлар комитети раиси Муборак Юнусхўжаева, ХДП Тошкент шаҳар кенгаши мафкуравий ишлар бўлими мудири Нуршод Ғиёсов, шоир Сайёр, Юнусобод тумани халқ таълими бўлими мудири Нуриддин Жалоловлар сўзга чиқишиб, мустақиллик шарофати боис миллий қадриятларимиз ўз ўрнини топаётгани, шоира Нодира ижоди ва ҳаёти ҳақида гапириб ўтдилар.

Шоирага бағишланган кечага қувноқлик бахш этган мактаб ўқувчи ва ўқитувчилари Нодира ижодидан намуналар ўқишди. Театрлаштирилган дастур асосида саҳналар намойиш қилинди.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

ЖОЗИБАДОР КУЙЛАР

ИЖРОЧИЛИК маҳоратини ошириб бораётган бу истеъдодли санъат гуруҳи ўз концертлари билан кўпчиликка яхши танилиб қолди. Чиндан ҳам Ўзбекистон Ички ишлар вазирлигига қарашли болалар духовой оркестри май изланиб концерт дастудастурини янги-янги мусиқалар билан бойитиб бормоқда.

Истеъдодли ёш созандалар яқинда навбатдаги қизиқарли томоша дастурини тайёрладилар. Бастакорлардан Ҳ. Раҳимовнинг «Шодиёна», П. Холиковнинг «Скерцо» каби шўх ва жозибадор асарлари ҳам концертдан ўрин олди.

Ўзбек халқ куйларига янги дастурдан кенг ўрин берилди. «Чаман ичра» ашуласи куйи ҳам духовой оркестр ижросида ўзига хос жозибадор янграйди.

Санъат аҳли ана шу мусиқали дастурини яқинда Ю. Ражабий номли Тошкент мусиқа билим юрти саҳнасида муваффақиятли намойиш қилди.

Алишер АЗИМОВ.

ФАХРИЙЛАР МИННАТДОР

СОБИР Раҳимов туманидаги Ҳамза номли маҳаллада ҳам кўпгина фахрийлар истиқомат қилишади. Маҳалла аҳли Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг фахрийлар тўғрисида кўрсатаётган ғамхўрлигидан ғоят миннатдор бўлмоқда.

— Президентимизнинг кўрсатаётган эътибор ва ғамхўрлигидан бошимиз осмонга етди, — дейди маҳалла комитетининг раиси Ҳамдам Халилов. — Ғалаба байрами муносабати билан 20 нафар уруш қатнашчилари ва урушда ҳалок бўлган жангчиларнинг оилаларига Президентимиз нинг Фармонига мувофиқ 10 минг сўмдан пул тарқатилди.

Маҳаллада ўтказилган тадбирда сўзга чиққан Собир Раҳимов тумани ҳокимининг ўринбосари Шавкат Пўлатов, туман ижтимоий-таъминот бўлими мудири Дилбар Назирова ва бошқалар кўрсатилаётган ғамхўрлик учун миннатдорчилик сўзларини изҳор этдилар.

Аброр ШАЙХОВ.

** Қурилиш майдонларида*

КЕЧИКИБ БЎЛСА ҲАМ

ЯҚИНДА Тошкент давлат ҳиссадорлик қурилиш корпорациясига қарашли уй-жой қурилиш тресги бинокорлари тўққиз қаватли уйни фойдаланишга топширишди. Шу муносабат билан биз ана шу қурилиш майдонида бўлдик. Корпорация уй-жой қурилиши бўлимининг бош мутахассиси Владимир Зелепухин ҳам шу ерда экан.

— Бундан анча аввал шу турар жой биносининг биринчи қисмини фойдаланишга топширган эдик,— дейди у. — Иккинчи қисмида қурилиш-тиклаш ишларини олиб бориш қурувчиларимиз учун анча қийин бўлди. Ўзингиз биласиз, бетон бўлса ғишт йўқ, ғишт бўлса яна бир бошқа қурилиш материали йўқ.

Айниқса ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида юқоридаги қийинчиликлар жуда кучайиб кетди. Шу муносабат билан қурилиш майдонларида янги-янги муаммолар пайдо бўла бошлади. Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун бунга бир мисол келтирсам. Илгарилари қурувчиларимизда «маблағ муаммоси» деган ибора умуман йўқ эди. Буюртмачилар уйнинг тезда битиши учун қанча десангиз ҳам берардилар. Фақат шу пулларга қурилиш материалларини топиш жуда қийин эди. Ҳозирда эса бунинг акси. Чўнтагингда пулинг бўлса бас. Унга хоҳлаган нарсаларни сотиб олиш мумкин. Бироқ улар шундай қимматки, унча-мунча кишги бу материалларни харид қилиши амри маҳол. Харидорлар эса ҳар сўмни санайдиган бўлиб қолишган. Шу ва шунга ўхшаган сабабларга кўра юқоридаги уйнинг иккинчи қисмини фойдаланишга топшириш анча кечикиб кетди.

Корпорация уй-жой қурилиш бўлимининг бош мутахассиси айтган фикрлар тўғри. Нимага деганда ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликлари қурувчиларни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Кейинги пайтларда қурилиш материалларига нарх-наво бир неча маротаба ошди. Бу эса ўз навбатида бинокорлик ишларини жадал суръатларда олиб боришга тўсқинлик қилди. Натижада ҳамма нарса маблағга келиб тақалиб қолди.

Лекин шу қийинчиликларга қарамасдан юқоридаги трест қурувчилари барча ички имкониятларни ишга солиб ишлашди. Натижада «Парфюмерная» кўчасида жойлашган 34 хонадонли уйни анча кечикиб бўлса ҳам қуриб битказишди. Умумий сатҳи 2993 квадрат метрни ташкил этган бу турар жой биносида пардозлаш ишларини ҳам юқоридаги трест қурувчилари амалга оширишди.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, бинокорлар уйнинг биринчи қаватида ҳар хил кундалик эҳтиёж моллари билан савдо қилувчи дўконни ҳам қуриб битказишди.

Ғулом ЮСУПОВ.

** Спорт*

ТЎРТИНЧИ ЎРИНДА

КИЕВ вилоятининг Бровар шаҳрида халқаро «Дўстлик» спорт ўйинлари дастуридан ўрин олган сузиш бўйича ўтказилган мусобақаларда Беларусь, Молдова, Украина, Қозоғистон ва Ўзбекистондан ташриф буюрган 300 га яқин спортчи иштирок этди.

Олимпиада ўйинларини ўтказиш қоидалари асосида уюштирилган мазкур турнирда юртимиз шарафини 11 спортчи ҳимоя қилди.

Тошкентнинг «Динамо» спорт клуби аъзоси Александр Баглайчук 400 метрга сузиш баҳсларида иккинчи, 200 метрлик масофада тўртинчи ўринни эгаллаган бўлса, яна бир ҳамшаҳримиз, «Меҳнат ўринбосарлари» клуби вакили Владимир Сидоров 1500 метрлик масофада бешинчи ўринни забт этишга эришди.

Тошкент шаҳар касаба уюшмалари спорт клуби номидан қатнашган Элдор Хазиев баттерфляй усули билан 200 метрлик масофага сузишда еттинчи, 100 метрлик оралиқда саккизинчи натижа кўрсатди.

Умумжамоа ҳисобида эса ўзбекистонликлар Беларусь, Украина, Қозоғистон спортчиларидан сўнг тўртинчи поғонани эгалладилар.

Шариф ЗАРИПОВ.

* Ижтимоий ҳимоя—амалда

ҲАМКОРЛИК МЕҲНАТКАШ МАНФААТИНИ КЎЗЛАЙДИ

Яқинда Тошкент шаҳрининг Ҳокими А. И. Фозилбеков ва Тошкент шаҳар касаба уюшмалари Кенгашининг раиси М. М. Мирпўлатовлар пойтахт меҳнаткашлари ва аҳолисини бозор иқтисодиёти муносабатлари шароитларида 1993—1994 йилларда ижтимоий ҳимоялаш борасида ҳамкорлик қилиш юзасидан навбатдаги битимни имзолашди. Биз ушбу битимнинг моҳияти, мақсадлари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилиб, Тошкент шаҳар касаба уюшмалари Кенгашининг раиси Мирзамавлон МИРПЎЛАТОВга мурожаат қилдик.

— Мирзамавлон Мирзааҳмедович, мазкур битимнинг моҳияти, унинг қандай мақсадларни кўзда тутиб имзолангани ҳақида гапириб берсангиз.

— Битимнинг мақсад-моҳияти унинг номидан ҳам очиқ-ойдин кўриниб турибди. Биринчи навбатда ҳамкорликдаги саъй-ҳаракатлар билан меҳнаткашлар, шаҳарнинг бутун аҳолисининг ҳақ-ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, эркин бозор муносабатларига ўтиш шароитларида иқтисодий ривожланиш ҳамда имкон борича пойтахт аҳолисига ижтимоий ва моддий фаровонлик туғдириш учун барча шарт-шароитларни яратишни таъминлашга асосий эътибор қаратамиз. Албатта бугунги кунда юқоридаги масалаларнинг шаҳар Ҳокими маҳкамаси ва касаба уюшмалари учун энг муҳим ва долзарб эканлигини таъкидлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Шундай бўлгандан кейин албатта уни якка-якка ва тарқоқ ҳолда эмас, балки бирлашиб, умумий мақсадларга эришиш учун бутун ҳаракатларни мувофиқлаштирган ҳолда ҳал қилиш керак.

Биз бундай иш услубини Тошкент шаҳар касаба уюшмалари Кенгаши ташкил этилган 1991 йилдан эътиборан қўллай бошладик. Вақт энг олий ҳакам, деганларидек ўтган икки йил ичида эришилган натижалар тўғри йўлни танлаганимизни кўрсатмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, биз илгаридан Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамаси билан доимо фаол ҳамкорлик қилиб келамиз, кўпгина раёсат мажлисларини биргаликда ўтказамиз ва бу бир-бирларимизни ўзаро тўлдиришга имконият яратибгина қолмай, ҳамшаҳарларимизни ўйлантираётган кўпгина муаммолар ечимини излаш ва уларнинг муваффақиятли ечимини топиш учун қулай имкониятлар яратади.

— Ушбу муаммолар ва уларни ҳал этиш йўлида қандай ишлар амалга оширилаётгани ҳақида муфассалроқ тўхталиб ўтсангиз.

— Авваламбор, ҳар биримиз асосан ўз соҳамиз доирасига кирадиган мажбуриятларни бажаришни зиммамизга олганмиз. Бинобарин, шаҳар Ҳокими маҳкамаси ҳозир идора қилувчи ва ижро этувчи вазифаларни ўзида мужассамлантиргани учун у ижрочилик интизомини мунтазам равишда мустаҳкамлаш, бошқарув идоралари ва уларнинг раҳбарларининг аҳолини ижтимоий ҳимоялаш борасидаги қонунлар, фармонлар ҳамда қарорларни бажариши юзасидан масъулиятини ошириш, жавобгарлигини кучайтириш каби бугунги кундаги энг муҳим ва долзарб ишлар билан шуғулланмоқда.

Бундан ташқари мазкур битимда ҳозир бошимиздан кечираётган даврнинг ўзига хос хусусиятлари ҳам ҳисобга олинган. Жумладан, ишсизликнинг ошиб боришининг олдини олиш, аҳолининг иш билан бандлиги бўйича муаммоларни ўз вақтида ҳал этиш мақсадида ҳокимлик фаолияти тугатилиши мумкин бўлган (қайтадан ташкил этилаётган) корхоналар ҳақида бизга икки ой аввал ахборот бериш ишини йўлга қўйяпти. Корхоналарнинг тугатилишининг натижалари эса маълум: кўплаб кишилар бўш қолиб янги иш қидиришларига тўғри келади. Юқоридаги усулни қўллаганда эса мавжуд ахборотлардан фойдаланиб ишсиз қолаётган ишчи ва хизматчиларни иш билан таъминлаш йўлларини олдиндан излаш, қайта ихтисослаштириш курсларини ташкил этиш имкониятлари туғилади.

Бироқ, шаҳар Ҳокими маҳкамаси нафақат юқоридагилар ҳақида бизни ахборот билан таъминлайди, балки корхонанинг фаолиятига барҳам берилиши ҳақида қарор чиққандан сўнг ҳам кичик корхоналар, касаначилик цехлари, ишлаб чиқариш жараёнини кенг халқ истеъмоли молларини чиқаришга қайта ихтисослаштириш, уларнинг меҳнатларини давлат буюртмаси ва бошқа йўллар билан рағбатлантириш имкониятларини ҳам излашига тўғри келади. Битим тузилаётганда шу ҳам ҳисобга олинганки, ўз харажатини ўзи кўтариб фойда келтираётган корхоналар фаолиятини тугатишга асло йўл қўйилмайди. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришда биринчи галда барча тармоқлардаги меҳнат жамоаларининг манфаатлари таъминланади, давлат мулкини хусусийлаштириш жараёнида тушган маблағнинг маълум бир қисмини эса шаҳар ҳокимлиги ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш йўлида сарфлайди.

Битимнинг эътиборга молик энг муҳим томонларидан бири шаҳар Ҳокими маҳкамаси давлат корхоналарида ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг тижорат дўконлари орқали сотилишига йўл қўймаслик мажбуриятини олганлигида деб биламан. Чунки бу ҳол кейинги пайтларда кўплаб ҳамшаҳарларимизнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамаси ваколатлари доирасига, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг ўтган йили қабул қилинган «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги Қонунига биноан спорт иншоотларининг тегишли чиқимларини қоплаш, маълум фуқароларга бепул ёки имтиёзли шартларда хизмат кўрсатиш билан боғлиқ масалалар ҳам киради.

Касаба уюшмалари банд қилган клублар, кутубхоналар, спорт иншоотлари, болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари, санаторий-профилакторийлар ва меҳнаткашларининг дам олиш масканлари жойлашган иморат ва биноларнинг тақдири ҳақидаги масала ҳам ҳозирда энг муҳим муаммолардан бири ҳисобланади. Чунончи, айрим корхона ва ташкилотларнинг «ишбилармон» раҳбарлари ўз жойларининг маълум қисмларини асосан тижорат тузилмаларига сотиш, ижарага бериш ниятида ҳаракат қилмоқдалар. Бундан эса биринчи навбатда маданият ва спорт муассасалари катта зарар кўриши сир эмас. Ўзингиз ўйланг, шу тўғрими? Масалага чуқур ёндошган пойтахт Ҳокими маҳкамаси битимга мувофиқ равишда касаба уюшмалари клублари, кутубхоналар, спорт иншоотлари ва бошқа биноларни сотиш ва ҳар хил мақсадлар учун беришни ман этиш имкониятларини кўриб чиқади.

— Шаҳар Ҳокими маҳкамаси бозор иқтисодиётига ўтиш шароитларида аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш мақсадида ўз бўйнига олаётган масъулиятлар албатта кишини қувонтиради. Тошкент шаҳар касаба уюшмалари Кенгаши ҳам ўз навбатида маълум вазифаларни бажариш мажбуриятини олса керак?

— Дарҳақиқат, касаба уюшмалари тасарруфидаги ишлар ҳам оз эмас. Биринчи навбатда биз ҳар хил даражадаги касаба уюшмалари ташкилотларининг корхоналарда хўжалик фаолиятини яхши йўлга қўйиш учун амалий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, кишиларнинг бозор иқтисодиёти шароитларида ишлашга мослашишларини таъминлаш фаолиятида қатнашишини ташкил этамиз. Бинобарин, ҳозирги шароитларда олдимизда турган энг муҳим вазифа меҳнаткашларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш эканлигини ҳисобга олган ҳолда уни барча соҳаларда таъминлашга интиляпмиз. Жумладан, ҳаёт шуни кўрсатмоқдаки, банкларда нақд пулнинг етишмаслиги сабабли ҳозир кўплар учун ойлик маошлари, нафақаларни тўлаш мураккаб муаммога айланмоқда. Шунинг учун ҳам битимга «Шаҳар Кенгаши жамоа шартномалари ва битимлари, фаолиятнинг бошқа шакллари орқали меҳнатга ҳақ тўлаш ва меҳнат шароити, иш жойларини сақлаш, кам таъминланган касаба уюшмалари аъзоларига моддий-молиявий кўмаклашиш, меҳнат жамоалари учун бошқа муҳим масалаларни ҳал этишда меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилади» деган бандни киритдик. Бундан ташқари ҳар иккала томон маош, нафақа, стипендия ва купонларнинг ўз вақтида берилиши устидан назорат қилиб боради.

Жорий йилга Тошкент шаҳар касаба уюшмалари Кенгаши маданий-тарбиявий, жисмоний тарбия-соғломлаштириш тадбирларини ўтказиш, болалар ва ўсмирлар спорт мактабларининг таъминоти учун 30 миллион сўм, меҳнаткашлар ва уларнинг фарзандлари, студентлар, нафақадорлар, уруш ва меҳнат фахрийлари ҳамда имтиёзлар бўйича уларга тенглаштирилган кишиларни санаторий-курортларда даволашни ташкил қилишга 264,6 миллион сўм маблағ ажратган. Бундан ташқари санаторий-профилакторийлар, болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари ва меҳнаткашларнинг дам олиш базаларида оилавий дам олишлар, ота-оналар ва болаларнинг биргаликда даволанишларига имконият яратиш учун 160 минг дона йўлланма ажратилган. Бироқ нарх-навонинг ошиши ва бошқа сабабларга кўра юқоридаги миқдорлар ўзгариши ҳам эҳтимолдан холи эмас.

— Суҳбатимиз давомида пойтахт Ҳокими маҳкамаси ва шаҳар касаба уюшмалари Кенгаши ойлик маошлар, нафақалар, стипендияларнинг ўз вақтида тўланишидек муҳим масалани биргаликда назорат қилади, деб айтдингиз. Айтингчи, яна бошқа қандай масалаларнинг ечими ҳамкорликдаги назорат остига олинади?

— Умуман, бу масаланинг муҳим томони шундан иборатки, назорат қилинмаса энг хайрли мажбурият ва режалар ҳам фақатгина қоғозда қолиб кетиши ҳеч гап эмас. Чунончи, иккала томон Президент, Республика ҳукумати ва пойтахт Ҳокими маҳкамаси томонидан чиқарилган қонунлар, фармонлар ҳамда қарорларнинг ўз вақтида амалга оширилиши, иш билан таъминлашда ижтимоий кафолат, меҳнат муҳофазасининг аҳволи, ишлаб чиқаришда соғлом муҳит ва хавфсиз меҳнат шароитини яратиш бўйича корхоналар, ташкилотлар ва мулкчиликнинг барча шаклларидаги хўжаликларнинг раҳбарлари фаолияти устидан назорат ўрнатади, меҳнат муҳофазалари талаб-қоидаларига жавоб бермайдиган ва ишчи-хизматчиларнинг ҳаётларига хавф туғдирадиган ҳолатлар бўлса, корхоналар, уларнинг бўлим ва бўлинмаларидаги станок, машина ва ускуналарни тўхтатиб қўйиш ҳақида қарорлар қабул қиладилар.

— Битимдан яна қандай долзарб масалаларни ҳамкорликда иш юритиб ҳал қилиш ҳақидаги бандлар ўрин олган?

— Юқорида таъкидлаб ўтганимдек, битимни тузишдан мақсад Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамаси ва пойтахт касаба уюшмалари Кенгашининг аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш масалаларини ҳал этиш бўйича фаолиятини бирлаштиришдир. Шунинг учун биз пойтахт Ҳокими маҳкамаси билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси ҳукуматида кўриб чиқилиши учун мактаб оромгоҳларида болаларни соғломлаштириш учун соғлиқни сақлаш, маданият, халқ таълими, давлат муассасалари идоралари ва бюджет ташкилотларининг касаба уюшмалари оладиган йўлланмалар ва турли хўжалик чиқимларини қоплаш мақсадида маблағ ажратиш ҳақида (ўтган йили бу мақсадлар учун 7,1 миллион сўм сарфланган) таклифлар киритдик. Бунга қўшимча равишда касаба уюшмалари маданият муассасаларини қаттиқ ва юмшоқ жиҳозлар, овоз кучайтириш техникаси, канцелярия маҳсулотлари билан марказлашган ҳолда таъминлаш, касаба уюшмалари маданият ва спорт муассасаларининг хизматини қўшимча қиймат солиғидан озод этиш ҳақида қарор қабул қилинишини юзасидан ҳаракат қиляпмиз. Албатта бунда тежалган маблағлар ҳисобига касаба уюшмалари ижтимоий дастурини амалга ошириш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мумкин бўлар эди. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра ушбу маблағ 1993 молия йилида 3,9 миллион сўмни ташкил этади. Ҳозирда касаба уюшмалари маблағи ҳисобига тўланаётган касаба уюшмалари ва спорт муассасалари ходимларига қўшимча тўловлар ажратиш ҳақида ҳам таклифлар киритмоқчимиз.

Сўзимнинг охирида шуни қўшимча қилмоқчиманки, мазкур битим турли шарт-шароитларга кўра ўзгартирилиши ёки унга қўшимчалар киритилиши мумкин. Унинг бандлари қандай бажарилаётгани тўғрисида эса ҳамшаҳарларимизга ахборот бериб боришга ҳаракат қиламиз.

Дилмурод ИСМОИЛОВ
ёзиб олди.

48-ҳунар-техника билим юрти «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги ўқув маскани бўлиб, корхона учун ишчилар тайёрлаб беради. Айни пайтда бу билим юртида талабаларнинг ўқиши ва тикиш сирларини амалда ўрганиши учун ҳамма шарт-шароит яратилган.

СУРАТЛАРДА: билим юрти иш фаолиятидан лавҳалар.

В. Криллов суратлари.

* Ўзбекистон ва жаҳон

ДУНЁ БЎЙЛАБ БИР ОВОЗ ЯНГРАР

1947 ЙИЛ сентябрь ойининг илиқ кунларидан бирида Тошкент радиосининг чет элликларга аталган эшиттириши ҳаво мавжларига узатилган эди. Дастлаб инглиз, форсий ва уйғур тилларида эшиттиришлар тайёрланарди. Шундан бери орадан 45 йил ўтди. Бу давр ичида «Тошкент овози» ёшлик, навқиронлик паллаларини босиб ўтди, бирин-кетин янги-янги таҳририятлар очилиб ривож топа бошлади. 1957 йили урду, 1961 йили чет элларда яшаётган ўзбек қавмлари учун «Ватандош» бўлимлари бўй кўрсата бошлади. 1962 йили эса «Тошкент овози» ҳинд тилида ҳам янграй бошлади. Араб тилидаги эшиттиришлар 1967 йилнинг октябрида қаторга қўшилди. 1988 йили яна бир янги овоз — дари ва пушту тилларидаги эшиттиришлар ҳаво тўлқинларидан муносиб жой олди. Бугунги кунга келиб «Тошкент овози» ҳар куни 11 тилда 14 соат ҳажмида Ўзбекистонимиз маданияти, тарихи, ижтимоий-сиёсий ҳаёти, санъати, бир сўз билан айтганда — унинг истиқлоли ҳақида ўз тингловчиларини хабардор этмоқда. Бугун жаҳон бўйлаб турли тилларда бир овоз — озод ўзбек эли, мустақил Ўзбекистон Республикаси овози янграмоқда. Яқиндан бошлаб унга турк ва Хитой эшиттиришлари жўровозлик қила бошлашди. Ўзбекистон радиоси эшиттиришларини 70 дан ортиқ мамлакатлардаги биродарларимиз тинглашмоқда.

Чет элларга эшиттиришлар тайёрлаш Ўзбекистон радиосининг олий мақсади — ўз тингловчиларини мустақилликни қўлга киритган Ўзбекистон халқининг тинчтотув ҳаётидан, эришаётган зафарларидан огоҳ этишдир. Тошкент радиоси номига келаётган мактубларни синчиклаб ўқиганимизда уларни аҳолининг барча қатламларига мансуб турли касб эгалари йўллаганликларининг гувоҳи бўламиз.

Тошкент радиосининг «Давр нафаси», «Бугунги Ўзбекистон», «Мустақиллик одимлари» дастурлари, шунингдек, «Қишлоқ ҳаёти», «Ёшлар минбари»... «Ажойиботлар олами», «Субҳидам» хабарли-мусиқий дастурлари, «Мулоқот», «Оқшом давраси» номли эшиттиришлари тингловчиларда жуда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Кейинги пайтларда «Тошкент радиоси дўстлари» клуби аъзоларидан келаётган мактублар сони ошиб бормоқда. Бизга маълум бўлишича, бундай клублар Ҳиндистон, Покистон, Бангладеш ва қатор араб мамлакатларида ташкил топмоқда. Хат муаллифлари ўз клубларини Тошкент радиосидан олинган эсдалик совғалари, китоблар, журналлар безаб турганлиги, улар Ўзбекистонга бағишлаб кўргазмалар ва бошқа тадбирлар ўтказаётганликларини мамнуният билан изҳор қиладилар.

Радиотингловчиларимиздан келаётган мактубларнинг кўпчилик қисмида Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни билан муборакбод этувчи самимий қутлов сўзларини ўқиймиз. Жумладан, ҳиндистонлик радиотингловчи Муҳаммад Қурайший ўз мактубида қуйидаги дил сўзларини изҳор этади: «Ўзбекистон ўз мустақиллигини эълон қилганини Тошкент радиоси орқали эшитганимизда бизнинг клубимизда байрам бўлиб кетди. Бугунги урду тилидаги эшиттиришлар озод ўзбек халқи, мустақил Ўзбекистон радиосининг янгроқ овозидир. Унинг эшиттиришлари рўй-рост ва беғубор янграйди.

Эшиттиришлардан биз Ўзбекистон Республикасининг Президенти жаноб Ислом Каримовнинг олиб бораётган тинчликсевар, халқпарвар сиёсатидан хабардор бўлмоқдамиз. Президентингиз барча мамлакатлар халқлари билан тинч-тотув яшаш ғоясини ҳормай-толмай амалга ошираётгани, барча халқлар билан дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини боғлаётгани бизни жуда қувонтирмоқда».

Ҳиндистонлик радиотингловчимиз Канвар Ансорий қуйидагиларни ёзади: «Чин қалбимдан истиқлол байрами билан табриклайман. Улуғ Бобур ватани улкан муваффақиятларга эришишига ишонаман. Президентингиз Ислом Каримовнинг қўшни мамлакатлар билан олиб бораётган доно ташқи сиёсати тинчлик, ижтимоий адолат, халқлар ўртасидаги дўстлик ва тотувликнинг мустаҳкамланиши гаровидир».

Таҳририятимизга келаётган кўпчилик мактубларнинг муаллифлари Тошкент радиоси эшиттиришларининг қизиқарли ва мазмундор бўлиб бораётганлигини таъкидлаб, эшиттиришларда Ўзбекистон ҳаёти ҳаққоний тасвирланаётганини қайд этадилар. Хусусан, канадалик радиотингловчи Роберт Росс шундай ёзади: «Ҳаво мавжларида Тошкент овозини ушлаб олганимдан беҳад хурсанд бўлдим. Чунки, неча йиллардан буён сизларнинг эшиттиришларингизни тингламай қўйгандим. Ҳозир эса жону дилим билан Тошкент овозини тинглаяпман ва сизларнинг ютуқларингиздан хурсанд бўламан».

Голландиядан Х. Пуртвлит шундай ёзади: «Мен узоқ вақтлардан буён Тошкент овозини тинглаб бораман. Кейинги пайтларда эшиттиришларингиз таниб бўлмас даражада ўзгариб, қизиқарли бўлиб қолди».

Жазоирлик Халиф Абделқодир ёзади: «Сизнинг мамлакатингизда содир бўлган чуқур ўзгаришлар Жазоир аҳлининг диққат марказида турибди. Республикада бўлаётган ислоҳотлар ҳақида, унинг натижалари тўғрисида гапиришингизни истаймиз. Чунки биз маълумотни бевосита ўз оғзингиздан эшитмоқчимиз».

Ватандошлардан келаётган мактубларда Ўзбекистоннинг мустақилликка эришгани, унинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлиб киргани, Наврўз ва диний байрамлар билан табриклар баён этилган. Афғонистонлик ватандошимиз Шоғулом Аҳмадий ўз дил сўзларини қуйидагича баён этади: «Мен Тошкент радиоси овозини анча йиллардан бери тинглаб келаман. Республикангиз мустақил бўлгандан кейин эшиттиришларингиз мазмуни ҳам ўзгариб кетди. Эндиликда мен Тошкент овозини жон-дилим билан тинглаб, авлод ва аждодларим ҳақида жуда кўп фойдали маълумотлар олмоқдаман. Мен Тошкент овозини оила аъзоларим ва дўстларим билан биргаликда тинглайман. Афғонистонда истиқомат қилаётган кўплаб ўзбекларга сизнинг ҳофизларингиз ижросидаги катта ашулалар, мақомлар жуда ёқади».

АҚШда яшаётган ватандошимиз Ғиёсиддин Насафий қуйидагиларни ёзади. «Ўзбекистоннинг мустақилликка эришганини Тошкент радиоси орқали эшитиб, оила аъзоларимиз билан чексиз қувониб кетдик. Барча Ўзбекистон аҳолисини бу тарихий воқеа билан табриклаймиз. Ўзбек халқи Оллоҳнинг паноҳида ўз иқтисодини мустаҳкамлаб олишига ишончимиз комил. Оллоҳ таолога илтижо қилиб дуо қиламизки, халқингизнинг фарзандлари Ватанга содиқ, билимдон кишилар бўлиб етишсин. Ўзбекистон Республикасига омад ёр бўлсин».

Хитой Халқ Республикасининг Қошғар вилоятидан радиотингловчи Абдурайим Нур ўз мактубида қуйидагиларни баён этади: «Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг олиб бораётган тинчлик сиёсати, унинг ташқи дунё билан алоқалар боғлашдаги тутаётган тўғри сиёсати бизни жуда қойил қолдирмоқда. Биз Президент Ислом Каримовга сиҳат-саломатлик, халқ фаровонлиги ва унинг мустақиллигини мустаҳкамлашдек олижаноб ишлар борасида қилаётган буюк хизматларига барака тилаймиз».

Хитой Халқ Республикасининг Шинжон Уйғур мухтор районида яшовчи радиотингловчилар ака-ука Носир ва Турғун Абдураҳмон ўғиллари ўз мактубларида қуйидаги фикрларни изҳор қиладилар: «Ўзбекистонда мустақиллик эълон қилингани ҳақидаги хушхабарни биз Тошкент радиоси орқали эшитдик. Шу кунларда Ўзбекистон Республикасининг бир қатор хорижий давлатлар билан дипломатик алоқаларини йўлга боғлагани, кўплаб мамлакатлар билан савдо-сотиқ ва маданий алоқаларини йўлга қўйгани бизни чексиз қувонтирмоқда. Тошкент овозини биз оила-аъзоларимиз, қўни-қўшнилар, ёру биродарлар билан биргаликда тинглаймиз. Ҳар бир эшиттириш орқали биз ўзимиз учун фойдали бўлган маълумотларга эга бўлмоқдамиз. Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти, ўзбек адабиёти ва мусиқа санъатига бағишлаб тайёрланаётган эшиттиришлар учун муҳаррият ходимларига самимий миннатдорчилигимизни изҳор этамиз».

Жаҳон бўйлаб бир овоз янграр. Бу овоз мустақил Ўзбекистоннинг овози. У халқлар ўртасидаги дўстлик, тотувлик ғояларини тараннум этади. Бу овоз ўз мустақиллигини, эркини, бой маданий тарихини англаган ўзбек халқининг мағрур овозидир. Бу овоз мангу янграйверади.

Алфия ХЎЖАЕВА,
Тошкент радиоси хатлар ва тингловчилар фикрини ўрганиш бўлими мудири.

* Диққат, янгилик!

Истаганингизни танлаб оласиз

ҲАМКОРЛИКДА гап кўп. Унинг самарасини биз Европа ва Осиё мамлакатлари мисолида кўриб турибмиз. Улар тажрибасидан ўзбекистонликлар ҳам озми-кўпми даражада фойдаланишмоқда. Қисқа муддат ичида мустақил республикамизда 64 давлат билан дипломатик алоқалар ўрнатилди. Ҳозирда улар билан турли соҳаларда ҳамкорлик қилинмоқда.

Бунга мисол қилиб Ўзбекистон-Корея ҳамкорлигини кўрсатса бўлади. Бунинг натижасида «Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги» концерни билан Корейдаги «ДЭУ Корпорейшн» енгил автомобиль фирмаси ўртасида савдо-сотиқ алоқаси йўлга қўйилди. Куни кеча эса Алишер Навоий кўчасидаги «Дўстлик» меҳмонхонаси ёнгинасида жойлашган олдинги пойабзал дўкони ўрнида Ҳамдўстлик автосалон-фирма дўкони очилди.

Дўконда Кореянинг «Рэсэр», «Тико», «Дамас», «Эсперо», «Лабо» енгил автомобиллари сотилмоқда. Бу машиналар замонавий бўлиб ҳайдовчи ва йўловчи учун жуда қулай. Улар турли юмушларни бажара олади. Оила учун мўлжалланган машиналар салонига эса совутгич ўрнатилган бўлиб, у сайр чоғида уй жиҳози вазифасини ўтайди. Ўриндиқларидан эса каравот ўрнида фойдаланиш мумкин. Улар электрон қурилмалар билан жиҳозланган.

«Лабо» машинаси юк ташиш учун мўлжалланган. Кичкина деманг бизни, деганларидек улар ҳар томонлама қулай, чиройли ва катта йўл танламайди, тоғ йўлларида равон юради. Фирма мутахассислари мавжуд автомобилни яратишдан олдин йўлни, ҳавони, жойлардаги географик жиҳатларни ҳисобга олишган кўринади. Чунки машинанинг ҳар бир қурилма ва деталлари бизнинг йўлларга мосланган. Бунинг сабаби бор албатта. Чунки 1995 йилда Асакадаги ҳамкорлик автомобиль заводи ишга тушади. Қўшма корхона иш бошлагач автомобиллар ва фирма томонидан олиб келинган қисмлар Асакада йиғилади. Кейинчалик бу ишларнинг ҳаммаси Ўзбекистоннинг ўзида амалга оширилади.

Вақт ўтиши билан машиналарнинг эҳтиёт қисмлари, таъмирлаш ишлари ва электрон қурилмаларини янгилаш керак бўлиб қолади. Бунинг ҳам режаси кўриб қўйилган. Ҳозирда Тошкентнинг ўзида икки техника ёрдами кўрсатиш станцияси ишлаб турибди. Бундан ташқари вилоятларда ҳам станциялар очилган. Таъмирлаш ишларини албатта малакали мутахассислар амалга оширишади.

Ўзбекистонлик йигитлардан 40 нафари таъмирлаш ишлари бўйича, 20 нафари эса электроника қурилмаси бўйича Кореяда ўқиб ўрганиб келишди.

«Голл—Коттон» номи берилган бу дўкон эркин лицензияга эга. У ўз маҳсулотларини собиқ Иттифоқ давлатлари ва чет элга бемалол эркин нархларда сотиши мумкин. Шу боис у давлат солиғидан ҳам озод қилинган.

Холмат МИРЗАКАРИМОВ.

СУРАТЛАРДА: дўконга харид учун қўйилган машиналардан намуналар.

Муаллиф суратлари.

Одобнома

* *Маънавий меросимиздан*

ИШЛАТА БИЛГАНГА — ХАЗИНА

«ОДОБ олди — тил» деган сўз бор. Буюк мутафаккир Маҳмуд Қошғарий ҳам тил ақлнинг калитидир, инсон тил орқали ўзининг яхши ва ёмон фазилатини намоён этади, ўзаро муносабатлар жараёнида шахс сифатида шаклланади. Инсонга зарур фазилатлардан бири ўз вақтида тилни тарбиялашдир, — деган эди. Юсуф Хос Ҳожиб тил ҳақида шундай дейди:

Қора бошинг ёви қизил тилдир,
У қанчадан-қанча бошларни еди, яна ҳам ейди.
Бошим омон бўлсин десанг, тилингни эҳтиёт қил.
Тилинг истаган бир кунда бошингни ейди.

Ота-боболаримизнинг сўзни ҳаётнинг ўткир қуроли сифатида эъзозлаб келишганини мақол ва маталлардан кўриш мумкин. Ақлнинг кўзига айланиб кетган бу сўзларда олам-олам маъно ётади. Тилнинг таянчи ҳам, гўзаллиги ҳам авваламбор сўз. Сўзга юзнинг кўрки — кўз, тилнинг кўрки — сўз, деб чиройли таъриф беришган.

Сўзнинг ҳам пири бор дейишади кексалар, «Сўзнинг отаси — ақл, онаси — тил». Демак, сўз ақлдан куч, тилдан ихтиёр олади. Тил суяксиз бўлса ҳам, суякни тебратадиган хосиятга эга.

Одамнинг одобли экани, аввало тили билан, кейин тили орқали кўринадиган билими билан ўлчанади. Биз кимларгадир фаросатли, фаҳмли, одобли, ақлли, эс-ҳушли, маданиятли одам деб таърифлаб баҳо берамиз. Бунга улар одоб доирасидаги муомала маданиятини ўзлаштирганлари сабабли эришганлар. Шунинг учун ҳам биз «Ўқиб ақлингни тузат, ўрганиб сўзингни тузат» деган насиҳатни ҳамиша ёшлар ёдига сингдириб боришимиз керак.

Асали ҳам, заҳари ҳам бор тилнинг бойлигини ўрганиб, ўзлаштиришнинг ўзи бўлмайди. Кўп ўқиб, машқ ва меҳнат қилиш керак. «Одамга келадиган ўн фойданинг тўққизи тилдан» экан. Тил бамисоли, асов арғумоқ. Кучинг етиб, асовдан зўр бўлсанг, арғумоқ айтганингга кўнади, кучинг етмаса, ўзингни тепиб, майиб қилади.

«Қўл югургани ошга, тил югургани бошга», «Ортиқ туз ошга зарар, ортиқ сўз бошга зарар», «Одам тилидан — мол шохидан илинади», «Англамай сўзлаган, оғримай ўлар», «Ёмғирнинг кўплиги ерни қуритади, сўзнинг кўплиги эрни қуритади» деган қадим ота-боболаримиз халқ тилининг ўткирлигини қиличга қиёс қилиб, тилга эътибор қилишни, ундан фойдаланишни билишга чақирганлар.

Сўзни тингловчи қулоқ керак. Тингловчиси йўқ ерда сўз зое кетади. «Гапни гапир уққанга», «Тингловчиси бўлмаса сўз етим», «Сувни сингадиган ерга қуйиб, сўзни уққан одамга айтган яхши» деган нақл бор халқимизда. «Айтувчи ақлли бўлса, тингловчи доно бўлади» каби ҳикматли сўзлар ҳалигача эл ичида юради.

Сўзни ўйламасдан сўзлаш бошга бало келтиради. Сабаби айтилган сўз — отилган ўқ билан тенг, оғиздан чиққан сўзни от билан қувиб етолмайсан. «Ўттиз тишдан чиққан сўз ўттиз маҳаллага тарқайди», «Сўйлагунча — сўзингга ўзинг хўжа, сўзлагач сўнг ўзингта сўзинг хўжа». Шунинг учун ҳам сўзлашдан бурун, ўйланиб олган яхши. Сўзлай билсангиз, қисқа, аниқ далил-исботи билан айтган яхши. Ҳамиша одамнинг доноллиги — сўзнинг қисқалиги яхши бўлмоғи керак. Сўз қисқа ва лўнда, ишонарли бўлиши керак. Сўзинг ишонарсиз бўлса халқдан ўпкаланма. Шунинг учун «Айтилган сўзнинг қудрати — ҳақиқатда» дейишади.

Халқимиз ўтмишда чечан сўзли кишиларни ардоқлаган. Сўзга чечанлик санъати бир-бирига қарама-қарши кишиларни иноқлаштирган, ёв халқларни бирлаштирган. «Ботир ёвда ўзади, сўзга чечан даврада ўзади», «Нина кўзидан, чечан сўзидан синади», «Чеварнинг кўзи мерган, чечаннинг сўзи мерган» дейилган бу борада.

«Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» бўлгани учун ҳам сўзнинг ҳар бири зарга тенг. Халқнинг нақл сўзларига, мақол ва маталларига амал қилиш, уларни ўғил-қизларимизга ўргатиш фойдадан холи эмас. Айниқса, ўсиб келаётган мустақил давлатнинг мустақил фарзандларига она тилимизнинг туганмас бойлигини ўқиб, ўргатишни ўзимизнинг инсоний бурчимиз деб билишимиз зарур.

Қидирбой УТАПБЕРГАН ўғли.

* *Ҳикмат — бир ҳовуч олтин*

ҲАМИША РОСТЛИК ЙЎЛИДАН ЮРГИН

● Каждум доим ёмон йўллардан юрур,
Унга ҳунар чақиш ва ўлдиришдур.

Низомий ГАНЖАВИЙ.

● Сўзни тушунмаган жоҳилга панд айтма,
Шўрхок заминдан ҳосил олмассан, билсанг.
Жоҳил кишининг фақат жаҳлин кўрурсан,
Ҳикмат тухмин бермагай, эътибор қилсанг,
Чунки жоҳил жаҳлга бандадир, эй ўғлон,
У эшитмагай, қанча насиҳат қилсанг.

Жалолиддин РУМИЙ.

● Одоб-шарминг сени хисрави моҳрўй қилур.
Офаринлар ёғилур, гулдек хушбўй қилур.

Ҳофиз ШЕРОЗИЙ.

● Ҳамиша ростликнинг йўлидан юргин,
Ростликдан яхши иш йўқдир, ҳа, билгин.

Бадриддин ҲИЛОЛИЙ.

● Доимо кибрдан сен ҳазар қилгин,
Тавозе бирла ўзни зар қилгин.

Камолиддин БИНОИЙ.

● Сеҳрли сўзлар бир оҳангдадир,
Ҳам олтиндир, ҳам бир рангдадир.

Абдураҳмон ЖОМИЙ.

Форсийдан **Баҳриддин ТУРҒУНОВ** таржималари.

Хонадонларимизда кекса кишилар, отахонларнинг тутган ўрни беқиёсдир. Улар фарзандлари ҳамда невараларига ўз кўрган-кечирганларидан гапириб бериб, зарур маслаҳатлар, йўл-йўриқлар кўрсатишяпти. Уйимизнинг кўрки, файзи бўлган отахонларимиз пиру бадавлат, ҳамиша ардоқда яшашаётгани ҳар биримизни қувонтиради.

СУРАТДА: бир гуруҳ маҳалла кексалари ўғил-қизларини ахлоқ-одобли қилиб тарбиялаш борасида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашишаяпти.

Андрей Пишненко сурати.

* *Ҳавас қилса арзийди*

Меҳнатга иштиёқмандлар

КЎП қаватли уйда яшайдиган Туробжон аканинг хонадонига ташриф буюрганимизда саранжом-саришталик, девор ва шифтларга нақш чизилиб, нозик дид билан безак берилганлигини кўриб, бу ерда ўзбекона руҳ, миллийлик уфуриб турганлигидан қойил қолдик. Чунки кўп қаватли уйлар шароитида бундай манзарани камдан-кам учратиш мумкин. Аввалига девордаги гулларни кўзга кўринган мусаввир чизган бўлса керак, деб ўйлагандик. Кейин маълум бўлишича, буларнинг ҳаммаси Туробжон аканинг катта ўғли — Бахтиёрнинг саъй-ҳаракати маҳсули экан.

— Уйдаги таъмирлаш ишларининг барчаси Бахтиёрнинг қўлидан чиққан, — дейди Қорақамиш даҳасининг 2/4-мавзесида яшовчи Туробжон ака Саидов. — Ўзи қурилиш техникумини битирган. Дурадгорлик, сувоқчилик, ғишт терувчилик, қўйингки, йигит кишига зарур бўлган барча ҳунарларни уддалай олади. Наққошликни эса куёвим — «Истеъдод» фирмаси бош директорининг ўринбосари Мирҳайдар Юсуповдан ўрганган. Мен фарзандларимни болалигидан меҳнатга иштиёқли, кичикларни иззат, катталарни эса ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаганман. Кейин доимо камтарин, ҳалол ва ростгўй бўлишга ўргатганман. Шу боис ўғил-қизларим одобли бўлиб вояга етдилар. Шукрки, шу пайтга келиб уларнинг биронтаси қўни-қўшниларим, қариндош-уруғларим орасида юзимни ерга қаратишмаган.

— Баъзилар кўп қаватли уйларда истиқомат қилувчи оилаларнинг фарзандлари эрка, тантиқ, ишёқмас, меҳнатга бўйни ёр бермайдиган бўлиб ўсадилар, деб ўйлашади, — дейди Туробжон аканинг турмуш ўртоғи, собиқ тиббиёт ходими Холида опа Саидова. — Мен бу фикрга қўшилмайман. Масалан, биз турган 1-уйдаги 40-хонадонда яшаётганларнинг аксариятини ўзбеклар ташкил қилади. Ўғил-қизларнинг деярли ҳаммаси меҳнатсевар, хушмуомалали. Бизнинг тўрт фарзандимиз бор. Уларнинг баркамол бўлиб етишишларида умр йўлдошимнинг хизматлари катта. Туробжон акамнинг ўзлари ҳам ҳаётда кўп қийинчилик кўрганлар. Фарзандларимнинг ҳаммаси уй юмушларини бирдек бажаришади. Бўш вақтларида кўчада бекорга юришмайди. Уйимизнинг орқасида бўйрадек еримиз бор. Шунинг атрофини ўраб, мўъжазгина боғ яратганмиз. Эрта кўкламда оиламиз билан баҳорги юмушлар билан банд бўламиз: ерни чопиб турли кўкатлар ўстирамиз, мевали дарахтлар ўтқазамиз. Сўнгра навбати билан уларни суғориб, тез-тез бегона ўтлардан тозалаб турамиз. Кенжа қизим Шаҳноза дарсдан бўш пайтларда уй ишлари билан банд. Мазали таомлар тайёрлаб, бичиш-тикиш, уйни йиғиштириш билан шуғулланади. Баҳодир ўрта мактабнинг 11-синфида ўқийди. У эски ўзбек тилидан ҳам сабоқ олмоқда. Араб ва форс тилларини чуқур ўзлаштирган. Катта қизим Гулнозани турмушга узатганмиз.

— Чиндан ҳам Туробжон аканинг оиласига ҳавас қилса арзийди, — деди биз билан суҳбатда 1-уй комитети раиси, шаҳримиздаги 2-такси саройининг хўжалик ишлари бўйича директор ўринбосари Аъзам Турғунов. — Фарзандлари одобли, ширинсухан. Улар барча тадбирларда фаол иштирок этишади. Тўйларимиз ва йиғинларимиз эса Туробжон аканинг иштирокисиз ўтмайди. Чунки у киши ташкилотчи, тиниб-тинчимайдиган, одамларга қайишадиган инсон ҳамдир. Мавземиздаги кўп қаватли уйларда яшовчи барча ўзбек оилаларини ҳовуштириб юрган, улар билан яхши қўни-қўшничилик алоқаларини мустаҳкамлаб ёшлар билан катта тушунтириш ишлари олиб бораётган миллий ва маънавий қадриятларимизни тиклашга катта ҳисса қўшаётган ҳам шу киши бўлади.

Исмоил ЗОИРОВ.

● **МАЪЛУМКИ, мактаб парталарида билим олаётган ўғил-қизларимизнинг нечоғли илмли, ахлоқ-одобли бўлиши биринчи галда муаллимга боғлиқ. Таълим-тарбия бераётган устоз юксак инсоний фазилатлар соҳибига айлансагина келажак авлод қалбига эзгулик уруғларини соча олади. Ана шундай хислатларга эга муаллимлар тайёрлаш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳамда ёшлар ахлоқининг долзарб масалалари ҳақида Тошкент давлат муаллимлар тайёрлаш институти ректорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Этамберди Умрзоқов бизга қуйидагиларни гапириб берди:**

* *Инсонийлик сабоқлари*

УСТОЗ АХЛОҚИ

— Таълим-тарбияда инсонийлик муаллимлик маҳоратининг таркибий қисмига айлантиришда ўқитувчининг ахлоқий ҳамда маънавий қиёфаси етакчи ўринни эгаллайди. Зеро, унинг фаолияти инсон камолоти билан боғлиқ. Шу боис мутахассисларни тайёрлаш мазмуни уларнинг касбий ахлоқи билан узвий уйғундир. Ана шу жиҳатни эътиборга олсак, мутахассислар тайёрлашга алоҳида эътибор қаратиш зарур. Ҳеч қачон ўрта ёки ўртача баҳолар билан ўқиган ёш муаллимларни чиқармаслигимиз лозим. Чунки улар ўзига ўхшаган, ҳатто ўзидан ҳам билими, фикрлаши саёз бўлган юзлаб ўқувчиларни тарбиялайди.

Бугунги кунда институтимиздаги 13 та факультетда 35 дан ортиқ мутахассислар етиштириляпти. Ўқув режаларини мустақил республикамизнинг миллий, тарихий хусусиятлари, қадриятлар, ҳамда маънавиятда эришилган ўзига хос томонларини инобатга олган ҳолда қайта ишлаб чиқяпмиз. Бу борада айниқса Туркия давлати билан маданий-маърифий алоқалар йўлга қўйилгани алоҳида аҳамият касб этади. Бу юртдан бир қанча талабалар институтимизда таҳсил олишяпти. Ўз навбатида биз ҳам вакилларимизни Истамбул, Анқара шаҳарларидаги университетларга жўнатдик. Асосий эътибор илм эгаллаш билан бирга ҳар икки мамлакатда қарор топган урф-одатлар, анъаналарни ҳам чуқур англашга қаратилмоқда.

Шуни қувонч билан таъкидлаш зарурки, биз ахлоқшунослик фанларини ривожлантириш мақсадида «Одобнома» деб номланган янги кафедра ташкил этдик. Мазкур кафедра ўзининг илмий-услубий йўналишига эга бўлиб, барча педагогика институтларига одобнома, этика, эстетика, оила этикасига доир фан йўл-йўриқлар, тавсиялар бериб боряпти. Талабаларимиз эндиликда ўтмиш меросимизни чуқур эгаллаш имконига эга бўлдилар. Айниқса буюк алломаларимиздан Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, Форобий, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Яссавий, Улуғбек, Навоий, Бобурлар яратган мангу таълимот бугунги ҳамда эртанги кун учун жуда ардоқлидир.

Илм толиблари эркин ижодкорлигини ошириш мақсадида институтимиз қошида бир қанча илмий тўгараклар ташкил этдик. Булардан ўзбек-қозоқ филологияси факультети ва «Одобнома» кафедрасининг профессор муаллимлари талабаларга яқиндан ёрдам бермоқдалар. Шуни эътиборга олиб, «Энг яхши маърузачи» унвони жорий этдик. Талабалардаги ташаббускорлик ва билимдонликни тақдирлаш мақсадида «Энг яхши физик», «Энг яхши тарихчи», «Энг яхши адабиётчи» каби танловлар эълон қилинган.

Талабалар ўртасида тарбиявий ишларни яхшилаш, унинг таъсирчанлигини ошириш учун бир қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. Бинобарин, ўтган ўқув йилида ташкил этилган «Ҳаёт она алласидан бошланади» деб номланган танлов кенг кўламдаги байрамга айланиб кетди. Биз келгусида ҳам институтимизда таҳсил кўраётган йигит-қизларни эзгу мақсадлар сари йўналтиришга хизмат қилувчи барча омилларни ишга солишга асосий эътиборни қаратяпмиз.

Анвар ХИДИР.

* *Икки ҳол — икки манзара*

МЕҲР ҚОЛУР, МУҲАББАТ ҚОЛУР

ХАЛҚИМИЗДА «Бола бошидан» деган нақл бор. Бу бежиз айтилмаган, албатта. Кўп кузатишларга қараб чиқарилган хулоса бу. Дарвоқе, бундай хулосалар боланинг дастлабки хатти-ҳаракатларига қараб белгиланади.

Ҳаёт жуда мураккаб ва жумбоқли. Олдиндан бир нарсани аниқ айтиш учун кишида асос бўлиши зарур. Асос эса инсон табиатидир. Лекин муҳитнинг таъсири келажакда унинг табиатини тубдан ўзгартириб юбориши мумкин.

Маълумки, боланинг онги дастлаб оилада, ота-онага қараб шаклланади. У ён-атрофидаги ҳар бир воқеа, ҳодисаларга жуда эътиборли бўлади. Ҳаётни ўз дунёси билан кузатади. Шунинг учун ҳам ота-она унинг эътибори, қизиқишини назардан қолдирмасликлари, бу борада жуда эҳтиёткор бўлишлари лозим.

...Бахтиёр уйда тўнғич фарзанд бўлиб, мактабда яхши ўқир, қобилиятли эди. Тенгдошлари жуда ҳурмат қилишарди уни. Лекин оиласида ҳаловат, ота-онаси ўртасида тотувлик йўқ эди. Отаси топганини ичар, оила ёлғиз онасининг арзимаган маошига қараб қолганди. Онаси ҳар сафар аламини Бахтиёрдан оларди. «Қачон қараса савил китобни ўқиганинг ўқиган. Билмайман нимаси бор экан бу ўлгурнинг. Бари-бир ўқиб нима бўлардинг. Сен тенгилар пул топаяпти», дерди у ўғлига. Табиатан бировга ёмонлиги бўлмаган боланинг юрагига бу гаплар игнадай ботарди. Отаси эса «Ўғил боласанку, ичмайсанми» деб баъзан пиёлада унга ароқ тутқазарди. Бахтиёр отасини тинчлантириб, ухлатиб қўярди. У битирув синфига ўтганда жуда ўзгариб кетди. Кўп дарсларга келмай қўйди. Хулқи ёмон болаларга қўшилиб, ўғирлик ҳам қилди. Улушини уйга олиб келганида онаси бу нарсаларни қаердан олганини суриштирмасдан «Топганинг шу бўлдими», деди. Бахтиёрга бу алам қилди. Гарчанд қилган иши нотўғри эканлигини билсада шу йўлни танлади. Жиноятга қўл урди. Уни на отаси, на онаси йўлдан қайтарди. Бир сўз билан айтганда Бахтиёр ўз келажагини оила бошлиқларининг тақдирида кўрди.

— Инсон ҳаётда ўзининг кераксизлигини ҳис қилса ҳамма нарсани инкор этади, — дейди кўпни кўрган мўйсафид Асқар бува.— У иложи борича атрофдагилардан аламини олгиси келади. Биласизми, бундай кишиларни нима ҳаётга қайтариши мумкин. Ширин сўз, одамларнинг унга бўлган меҳри.

Отахон шундай дея бир воқеани ҳикоя қилиб бердилар:

— Қўшнимизнинг Шокир деган ўғли бор эди. Ота-онаси яхши одамлар бўлишган. Шокир жуда шўх, ерга урсанг кўкка сапчирди. Унинг дастидан маҳалладагилар арз қилишгани-қилишган эди. Отаси эса бундай пайтларда ўғлини тутиб олиб тоза калтаклларди. Йиллар ўтди. Бола улғайди. Маҳалладаги кўпчилик ундан қўрқишарди. Бир тўйда рос тўполон бўлди. Шокир тенгқури бир болани уриб, қаттиқ тан жароҳати етказди. Шокир қамалди. Бундай кўргиликка чидолмаган онаси, кейин отаси оламдан кўз юмди. Шокир қамоқ муддатини ўтаб яна уйига қайтиб келди. Энди одамлар мендан ўзларини олиб қочишса керак деб ўйларди у. «Агар биров камситганини сезсам ўлдираман...» Хаёлидан шундай ўйлар ҳам ўтди. Лекин, Шокирни уйдагилар, қўни-қўшнилар яхши кутиб олишди. Ҳеч ким ширин сўзини аямади. Кексалар маслаҳат қилиб, шу маҳалланинг қизига уйлантириб қўйишди. Ҳозир Шокир маҳалланинг тўй-маъракаларида ҳамма қатори туради. Унинг илгариги ёмон феълидан асар ҳам қолмади. Агар одамлар меҳрибонлик кўрсатишмаганида у яна ёмон йўлга кириб кетиши мумкин эди...

Мана сизга икки хил манзара... Жиноятнинг содир бўлишига шароитнинг яратилиши ва унинг олди олиниб, инсоннинг тўғри йўлга солинганига гувоҳ бўлдингиз. Одам ҳеч қачон жиноятчи бўлиб туғилмайди. Муҳит, тарбиянинг бола руҳиятига таъсири уни шу йўлга бошлаши мумкин. Шундай экан бир-биримиздан меҳримизни асло дариғ тутмайлик!

Назира СОДИҚОВА.

* *Китоб жавонингизга*

ТАВОЗЕЛИКНИ ЎРГАНИНГ

«НАВРЎЗ» нашриётида чоп этилган «Муомала сирлари» рисоласи америкалик руҳшунос олим Дейл Карнеги тизими асосида тузилган маслаҳатлардан иборат. Дейл Карнеги асарлари бизда унчалик кўп нашр этилмаган бўлсада, унинг номи сиз муҳтарам китобхонларга рус тилидаги айрим китоблари орқали яхши таниш. Ғарбда, Европа мамлакатларида эса бу ном энг машҳур кишилар қаторида тилга олинади. Бунинг боиси шундаки, олим изланишларининг қадри уларнинг бевосита инсонлар ўртасидаги муносабатларга ҳамда уларнинг кўз илғамас қоидаларига бағишланганлигидадир. Чунончи, қандай қилиб дўст орттириш керак, жамиятда муваффақият ва қадр-қимматга қандай эришиш мумкин, одамларга яхши таъсир кўрсатиш учун нима қилиш лозим ва шу каби ҳаётий масалалар билан қизиқмаган одам бўлмаса керак. Дейл Карнеги худди мана шу ҳақдаги фикрлари билан китобхонни ўзига ром қилади.

Ушбу рисола олимнинг оммабоп китоблари асосида руҳшунослик фанлари номзоди Нуриддин Сафоев ва Бахтиёр Ғаффоровлар томонидан ёзиб чиқилган ва тартиб берилган. Китобчадан ўрин олган одамларга ёқишнинг олти қоидасини келтирмоқчимиз.

1-қоида: Одамлар билан доимо яхши муносабатда бўлинг.

2-қоида: Табассумни дариғ тутманг.

3-қоида: Ёдингизда бўлсин: ҳар бир одам учун ҳар доим энг ёқимли эшитиладиган сўз — унинг ўз исмидир.

4-қоида: Сабрли тингловчи бўлинг. Одамларнинг ўзлари ҳақида оддийроқ гапиришларига имкон беринг.

5-қоида: Кўпроқ суҳбатдошингизни қизиқтирадиган нарсалар ҳақида гапиринг.

6-қоида: Суҳбатдошингиз қадр-қимматини юқори тутишингиз муомалангиздан билиниб турсин.

Рисоладан шунингдек, бир-биримизга бўлган муносабатимизнинг шаклланишида асқотадиган, ўзаро ҳурмат, дўстлик, самимийликни мустаҳкамлашга хизмат қилувчи жуда кўп қимматли фикр-мулоҳазалар ўрин олган.

Шавкат САЪДИЕВ.

* *Дил тубидан*

«МЕНИ СОҒИНМАДИНГИЗМИ, ОНАЖОН!»

ОЙИЖОН... Ҳеч кимга ўхшамаган ўзимнинг ойижоним... Туни билан Сизни чорладим, билмадингизми? Узоқ тун наҳотки, мириқиб ором олган бўлсангиз?! Тарбиячи опам «Сизларга тикан кирса менинг юрагим зирқирайди» дейдилар. Ахир Сиз менинг ойижонимсиз-ку...

Эсимда, ўшанда Сизни дадам кўп йиғлатдилар, ҳатто бувим ҳам бирор сўз демадилар. Сиз тўғри айтсангиз ҳам дадамнинг муносабати совуб, бизларни ҳатто ойлаб кўрмай қўйганини тушунтирсангиз ҳам ҳеч ким қулоқ солмади. Кейин Сиз «Алиментиям, уй-жойи ҳам керакмас, икки боламни боқолмайманми?» деб йиғлаганча мени ва укамни уйдан олиб чиқдингиз. Қизиқ, нега шунда бувим «Болаларимни бер, сарсон қилма, нима иш қилганларинг бу?» демадилар-а? Лоақал Сизга таскин берсалар бизлар тирик етим бўлмасмидик...

Ойижоним! Катта бўлганим сари негадир Сизга ачинадиган, ён босадиган бўлиб қоляпман. Нега, билмайман. Балки ўн икки ёшга тўлиб эсим киргандир. Агар бундан беш-олти йил аввал дадам Сизни азобламаганида, лоақал амаким, бувим «Болаларни етим қилма!» деб қойишганида бизлар бу ерни билмасмидик...

Дадам ташлаб кетганча қайтмади, тезда уйланиб болалик бўлганини Сиздан эшитдик. Бирон йил бизни силаб-сийпадингиз, алимент деб чопмадингиз, бировнинг уйида ижарада яшасак ҳам Сиз бор эдингиз, ойижон. Онанинг бағрида яшаш энг катта бахт эканини укам Беҳзод ҳам билади. Кейин... кейин уйи, машинаси бор амакиникига келдик. У киши бизларга ёмон гапирмаса ҳам дилида ёмон кўришини билардим. Сиз чақалоқ олиб келгач, жуда ўзгариб кетдингиз: мени, укамни «Бошга битган бало бўлдинглар-да», деб урадиган одат чиқардингиз. Балки ўша амаки — «янги дада» Сизга ўргатгандир шундай қилишни. Кўп уриш-жанжал бўлавергач «Ўз отаси, уруғ-аймоғи сўрамаган менга зарил қолдими?», деб йиғладингизда «келиб тураман» деганча бизларни шу ерга ташлаб кетдингиз...

Сизни барибир кутавердик, келмадингиз. Тушларимизда кўриб, ака-ука дардлашамиз-у, Сизни ёмонламаймиз. Ахир аввал дадам ташлаб кетдилар, Сиз эса қийналганингиздан амакиникига бордингиз... Агар пулингиз кўп бўлса бизларни ташлаб кетмас эдингиз-а, ойижон? Уйимиз йўқлиги, «янги дада»га ёқмаганимиз учун бизни ташлаб кетдингиз, тўғрими? Сиз бизни яхши кўрардингиз, «отангсиз ҳам ўстириб одам қиламан», дердингиз. Лекин...

Ойижон, сира касал бўлмасдим, негадир кейинги пайтда бошим қаттиқ оғрийдиган, юрагим увишадиган бўлиб қолган. Бир неча марта ҳушсиз йиқилганман. Ҳозир ҳам бетобман, докторимиз «Ўғлим, ҳеч нарсани ўйламасанг тезда тузалиб кетасан», дейди. Ҳеч нарсани ўйламаяпману Сизни хаёлимдан кетгазгим келмайди. Қанчалар соғинганимни билсангиз эди... Укам тез-тез аҳволимни сўраб, олдимга кириб-чиқади. Унга қараб яна Сизни эслайман. Агар келсангиз униям, мениям кўриб суюнасиз: катта бўлиб қолганмиз. Ўзингиз доим «Тезроқ катта бўлсаларинг, менга ёрдам бериб, номард дадангнинг бир ҳавасини келтирсак, ташлаб кетганига афсуслanса» дердингиз-ку. Мана ҳадемай ишлайдиган ҳам бўламан. Ойижон, қаерда бўлсангиз ҳам келинг...

Норинисо ҚОСИМОВА қоғозга туширган.

ЎЗБЕКИСТОН Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни халқ таълими тараққиётини янги босқичга кўтаришнинг таянч ҳужжатидир. Маълумки, ушбу Қонунда кўрсатилганидек, бош вазифалардан бири мустақил республика иқтисодиёти йўлида ишлаб чиқаришнинг барча жабҳаларига билимдон, тадбиркор мутахассислар тайёрлашдек масъулиятли вазифа қўйилмоқда. Айниқса, таълимни табақалаштириш, тўққиз йиллик мажбурий таълимга ўтиш жараёнларини ташкил этиш халқ таълими ходимларидан катта масъулият талаб этаяпти.

Шайхонтоҳур тумани маорифчилари бу борада талайгина ишларни амалга оширмоқдалар. Асосий эътибор ёшларни ўқиш ва иш билан банд этишга қаратилган. Оилавий шароити ва бошқа сабаблар билан корхона ва муассасаларга ишга кириб кетган ёшларга касб ўргатиш ҳамда ўрта маълумот бериш мақсадида ўтган йили туманда «Катта ёшлиларни ўқитиш маркази» очилган эди. Дастлаб бу ерда шаҳар боғчаларидан 60 нафарга яқин ходимлар жалб этилиб, уларга кичик тарбиячи ихтисослиги бўйича касб берилди. Марказ бир йўла ўрта мактаб ҳамда махсус боғча тарбиячилари тайёрлаш дастурлари бўйича ҳам ўқита бошлади. Машғулотларга шу соҳанинг малакали мутахассислари жалб этилди. Бир вақтнинг ўзида кўплаб ёшлар тумандаги боғчаларга ишга жойлаштирилди. Халқ таълими бўлими-

* *«Таълим тўғрисида»ги Қонун — ҳаётга*

ҲУНАР БЕРАЁТГАН МАРКАЗ

нинг бу тадбирлари туман ҳокимияти билан ҳамкорликда бамаслаҳат олиб борилмоқда.

Яқинда эса марказда халқ таълими раҳбарлари, боғча мудиралари, ота-оналар, маҳалла фаоллари иштирокида бир пиёла чой устида «Очиқ эшиклар куни» бўлиб ўтди. Қизиқарли қилиб ташкил этилган бу учрашувда таълим олаётган қизлар миллий удумларимиз ва келажак касб маҳоратларидан намуналар кўрсатиб, йиғилганларни мамнун этдилар. Кўпдан-кўп талаб ва истаклар ҳам билдирилди. Жумладан, марказдаги касблар турини кўпайтириш, унга иложи борича ёшлардан кўпроқ жалб этилиши таклиф қилинди. Айниқса, қизлар учун тикув-бичув, моделлаштириш каби билимлар жуда асқотишини кўпчилик таъкидлади.

Марказ раҳбари, Ўзбекистан халқ таълими аълочиси Анвар Парпихўжаев йиғилганларга келгуси йилдан бошлаб яна бир қанча йўналишлар бўйича касб ўргатиш мўлжалланаётганлигини сўзлаб берди. Бунинг учун бир нечта корхоналар билан битимларга келишилди. Тумандаги «Орзу» ижара корхонаси қошида ҳам бир нечта синфларда болалар ўқитиляпти. Шуни ҳам таъкидлаш лозимки, узоқ йиллардан бери ҳамкорлик натижасида бу корхонадаги барча ёшлар иш ўрганиш билан бир йўла марказда билим олмоқда.

Биз бу ерда 350 нафар ёшлар ихлос билан касб танлаб, билим олаётганликларининг гувоҳи бўлдик. Иш билан таъминлаш, касб ўргатишдек долзарб масала кўндаланг бўлиб турган бугунги кунда ушбу марказ фаолияти ибратлидир. Ҳар бир туманда ёшлар учун шунга ўхшаш даргоҳларнинг бўлиши давр талаби.

Учрашувда ҳозир бўлган меҳмонлар, мактаблардан таклиф этилган вакиллар марказга ҳар томонлама кўмаклашиш, унинг ишини мувофиқлаштиришга келишиб олдилар.

Бахтиёр КАРИМОВ.

** Шифокор маслаҳат беради*

Онаси соғнинг— боласи соғ

ҲАР бир ота-она боласининг сиҳат-саломат, бақувват, зуваласи пишиқ бўлишини орзу қилади. Боланинг нормал ривожланиши ва унинг соғлиғи кўп жиҳатдан онада ҳомиладорликнинг кечишига боғлиқ. Аёл киши бўйида бўлиб, она бўлишга тайёрланар экан, бўлажак фарзанди ҳақида ғамхўрлик қилиши керак.

Ота-она учун боланинг касал, ногирон, бўлиб туғилишидан ҳам оғир нарса йўқ. Шунинг учун ҳам аёл киши ҳомиладорликнинг дастлабки аломатлари пайдо бўлгандаёқ аёллар маслаҳатхонасига бориши керак. Бу ерда ҳомиладор аёлда ҳомиладорликнинг яхши кечиши ва янги туғилган чақалоқнинг ривожланиши учун барча зарур чора-тадбирлар кўрилади. Ҳар бир ҳомиладор аёл шуни унутмаслиги кераккки, бўлажак фарзандининг сиҳат-саломат бўлиши унинг ўзига боғлиқ. Аёллар маслаҳатхонасига қанчалик барвақт борилса, ҳомиладорлик муддати шунчалик аниқ қўйилади, ҳомиладорликнинг кечишида бирор ўзгариш рўй берса, дарҳол зарур чора-тадбирлар кўрилади.

Қадимдан ота-боболаримиз ёш келин-куёвларга қараб «Қўша қаришсин!» деб яхши ният қиладилар. Бунинг боиси шундаки, бир ёстиққа бош қўйган икки ёш тўйдан сўнг бир-бирларига энг яқин, меҳрибон, азиз одамлар бўлиб қоладилар. Улар ҳаётида энди янги мазмун пайдо бўлади, зиммаларига янги мажбуриятлар тушади, ўзларига яраша рўзғор ташвишлари бўлади. Зеро, турмуш қуришдан асосий мақсад аҳил оилада яшаш, фарзандларни меҳр билан тарбиялаб, уларни оқил, одоб-аҳлоқли қилиб вояга етказишдан иборат.

Бола ёруғ дунёга келгунига қадар она қорнида узоқ вақт ривожланади, бироқ ана шу даврда турли омиллар ҳомила ривожланишига ёмон таъсир қилиши мумкин. Мана шунинг учун ҳам ҳомиладор аёл сиҳат-саломат бўлиши ва боланинг яхши ривожланиши шароитларини билиши керак. Аёл киши соғлом бўлса, ҳомиладорликни енгил кўтаради. Агар ҳомиладорлик яхши кечаётган бўлса, у ҳолда ҳомиладорликнинг биринчи ярмида аёл киши одатдагича овқатланавериши мумкин. Фақат шўр ва аччиқ овқатларни тановул қилмаслик зарур. Масалан, овқатга сирка ишлатмагани маъқул. Шунингдек, зинҳор оғзига ичкилик олмаслиги, тамаки чекмаслиги керак.

Ҳомиладор аёл ейдиган овқат тўйимлилигидан ташқари, албатта сифатли бўлиши лозим. Шу билан бирга у янги мева ва сабзавотларни еб туриши шарт. Овқатда етарли миқдорда оқсиллар, ёғлар, углеводлар, минерал тузлар, сув бўлиши керак. Одам танаси таркибига кирадиган бу асосий моддалар ҳомиланинг она қорнида ривожланиши учун муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Бу борада овқат билан организмга тушадиган дармондорилар катта аҳамиятга эга.

Аёл бошқоронғи бўлганда кўнгил нордон ва шўр нарсаларни тусайди. Бундай овқатларни меъёрида истеъмол қилгани яхши. Сиҳат-саломат бўлишда озодагарчиликнинг аҳамияти жуда катта. Хусусан, ҳомиладор аёл ҳамиша озода бўлиши керак. Тери бадании атроф-муҳитнинг зарарли таъсирларидан асраб туради. Ортиқча, ишлатиб бўлинган моддалар танадан тер ва ёғ билан бирга тери орқали чиқиб кетади, улар тери юзасида йиғилиб, бадбўй ҳид тарқатади. Микроблар терига чанг билан бирга тушиб, унда йирингли касалликлар пайдо қилади. Шунинг учун ҳам ҳафтада 1-2 марта ювиниб туриш керак. Ҳаммомга тушса ҳам бўлади, бироқ бунда буғдан узоқроқ бўлган маъқул.

Ҳомиладорлик даврида оғиз бўшлиғини тоза тутиш, касалланган тишларни даволаш муҳим, чунки касал тишдан микроблар қонга тушиб, ҳар хил хасталиклар келиб чиқиши мумкин. Ҳомиладор аёл кийими енгил ва кенг, иложи борича белбоғсиз бўлиши керак. Кийим кўкрак қафасини ва қоринни қисмасин. Ҳомиладорликнинг бешинчи ойидан бошлаб бандаж тақиш тавсия этилади.

Ҳомиладорликнинг биринчи ярмида ҳомиладор аёлнинг иштаҳаси йўқолади, кўнгли айнайди, қусади, оғзи тахир бўлади. Бу ҳодисалар суст бўлса, ҳеч қандай хавф бўлмайди, даволашнинг ҳам ҳожати йўқ, 2-3 ойдан кейин ўз-ўзидан ўтиб кетади. Улар зўрайганда эса даво буюрилади. Ҳомиладорликнинг иккинчи ярмида оёқ шишиши, юз кўпчиши, бош оғриғи ва кўнгил айниши мумкин. Текшириб кўрилганда қон босимининг ошгани аниқланади, пешобда ўзгаришлар топилади. Бунда энди ҳомиладор аёл касалхонада даволаниши керак.

Аёл кўзи ёриганидан кейин организмнинг ҳомиладорлик даврида анчамунча ўзгаришларга учраган фаолиятлари асли ҳолига келадиган даври бошланади. Аёлнинг янги шароитга мослашиши учун вақт керак, шу сабабли бу вақтда танага етарлича ором бериш зарур. Дастлабки кунларда у анча қувватсиз бўлади. Овқатини кўпинча вақтида емайди, ўринда кўпроқ ётмайди, уй юмушларига уриниб кетади. Ҳолбуки, янги туққан жувон уйга келгандан кейин ўринда ётиши шарт. Фақат 2-3 кун ўтгандан кейин озроқ юриши, орадан бир неча кун ўтгач, аҳволи яхши бўлса, сайр қилиши мумкин.

Туғуруқхонадан чиққандан кейин орадан 6 ҳафта ўтгач ҳаммомга бориш мумкин, илиқ душда бундан вақтли чўмилса ҳам бўлади. Шунингдек, аёллар маслаҳатхонасига бориши, болани эса болалар маслаҳатхонасига олиб бориши лозим. У ерда гўдак соғлиғини мустаҳкамлаш, соғлом қилиб тарбиялаш юзасидан маслаҳатлар олади. Боланинг яхши ривожланиши учун она сути асосий овқат ҳисобланади. Кўкрак сути тўла, сифатли бўлиши учун она турли-туман овқатлар еб туриши шарт.

Матлуба АЗИМЖОНОВА,
Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги педиатрия илмий-текшириш институти чақалоқлар бўлимининг илмий раҳбари, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

Шуҳрат ТУРСУНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги педиатрия илмий-текшириш институти клиникасининг бош шифокори.

Тошкент шаҳрининг Чилонзор туманидаги педагогика коллежи талабаларининг спортда эришаётган ютуқлари салмоқлидир.

Ушбу ўқув масканининг 70 йиллигига бағишланган мусобақаларининг якунловчи куни ҳақиқий спорт байрамига айланиб кетди.

СУРАТЛАРДА: коллеж директорининг ўқув ишлари бўйича муовини С. Зупархўжаева ғолибларни тақдирламоқда; талабалар ритмик гимнастика машқларини бажармоқдалар; жисмоний тарбия ўқитувчиси Абдуҳалил Маликов спортчи қизлар орасида.

Равиль Альбеков суратлари.

** Обидалар— халқ мулки*

Ёдгорликлар таъмирланмоқда

МУСТАҚИЛ республикамизнинг турли вилоят ва туманларида жойлашган тарихий-маданий ёдгорликларни таъмирлашга кейинги йилларда айниқса алоҳида эътибор берилаётгани миллий ва маънавий қадриятларимиз тикланиб бораётганлигининг ёрқин далилидир. Ўзбекистон маданий ёдгорликларини таъмирлаш ва лойиҳалаш институти лойиҳа бош меъмори Маҳамаджон Қодиров бу борада амалга оширилаётган ишлар хусусида қуйидагиларни гапириб берди:

— Институтимиздаги биз хизмат қилаётган гуруҳ ёки бўлинма иккинчи бўлим таркибига киради. Бу ерда 6 киши ишлаймиз. Асосий вазифамиз республикамиз ҳудудларида жойлашган маданий ёдгорликларни илмий таъмирлаш ҳамда лойиҳа ишлари билан шуғулланишдир.

Булардан ташқари, таъмирланган ёдгорликларни ҳозирги кун талабига жавоб берадиган қилиб биронта корхона ёки кўргазма хоналарига мослаштириб ҳам берилади. Албатта, бунда ёдгорлик қайси мақсадда қурилганига жиддий эътибор қаратилади. Шу билан бирга маданий-тарихий ёдгорликларни илмий жиҳатдан лойиҳалаш ва таъмирлаш ишларида ўзбек халқ меъморчилик анъаналаридан фойдаланяпмиз. Биророта ноёб тарихий обидани аслига қайтариш, асл кўринишини сақлаб қолиш учун устахонамиз ходимлари бор куч-ғайратлари, тажрибаларини аямаётирлар.

Биргина Хоразм вилоятининг Хива туманида жойлашган Биби Ҳожар мақбарасини олиб кўрайлик. Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларини сақлаш бош бошқармасининг буюртмасига мувофиқ мазкур мақбарани илмий жиҳатдан таъмирлаш ва лойиҳалаш ишлари бизнинг бўлинмамизга юклатилган эди. Дастлаб бу жойда иш бошлаганимизда мақбаранинг деярли 40 фоиз қисми нураб, тўкилиб, аянчли аҳволга келиб қолганлиги маълум бўлди. Хивада бўлганимизда, аввало ўлчов ишларини бажардик. Сўнг Тошкентга келиб, XVII асрнинг охири ва XVIII асрнинг бошларига онд ушбу ёдгорлик ҳамда бошқа обидалар бўйича ҳужжатхонада илмий изланишлар олиб борилди. Шу тариқа унча узоқ бўлмаган муддат ичида Биби Ҳожар мақбарасини сифатли қилиб таъмирладик.

Музаффар ТУРОБОВ.

** Бу—қизиқ*

ЗИЛЗИЛА ВА ТИРИК ЖОНЗОТЛАР

Инсон қанчалар кучли бўлмасин, табиатнинг айрим ҳодисалари олдида ўзини ожиз сезади. Биргина ер қимирлашини олиб кўринг. Одамзод хавф қачон ва қаердан келишини сезмай қолади, ҳатто энг замонавий физика ускуналари ҳам ер қимирлашини олдиндан айтиб беришга қодир эмас. Лекин тирик жонзотлар — ит, балиқларнинг ер қимирлашини олдиндан сезиши аниқланган. Қирғизистон биология институти ва Сейсмология институти олимлари бир неча йилдан буён ана шундай далилларни йиғиш билан шуғулланиб келаётирлар.

Қуйида биз 1889 йилнинг март ойида бўлган ер қимирлашидан олдин тирик жонзотлар ўзларини қандай тутганлари ҳақидаги айрим мисолларни келтирмоқчимиз.

⊙ БИШКЕК шаҳри фуқароси О. Мечников аквариумдаги балиқларининг безовта бўла бошлаганига эътибор берган. Кейин улар ҳатто идишдан сакраб чиқиб кетишга ҳам ҳаракат қилганлар.

Қизил неон балиғи эса аквариум тубига ётиб олган.

Орадан қирқ дақиқа ўтгач ер қимирлаган.

⊙ ҚИЗИЛ Аскар қишлоғида яшовчи Т. Изместьева ва Т. Курганскаялар сичқонлар зилзиладан бир ҳафта олдин ертўлаларни тарк этганларини хабар қилганлар.

⊙ «ИССИҚ ОТА» дам олиш маскани четида жойлашган ўрмон хўжалиги ходимлари зилзиладан етти кун олдин қорли ер устида ётган ноёб ҳайвонлар — бўрсиқ ва суғурларни кўрганлар. Шуниси қизиқки, бундай қаҳратон қиш пайтларида улар уйқуда бўлардилар.

⊙ ЕР қимирлаганидан сўнг ўтказилган сўров натижаларига қараганда, Бишкек шаҳридаги чақалоқларда зилзила арафасида инжиқлик бошланган, уларнинг кўплари оналарининг кўкрагини ҳам оғзига олмаганлар, ухламаганлар. Тинимсиз йиғлаганлар.

⊙ КИРОВАКАН ва Дилижон туманлари оралиғида жойлашган Фиолетова номли жойда чумчуқларнинг умуман йўқ бўлиб кетгани маълум бўлиб қолган. Кейинчалик зилзила содир бўлган ушбу туманларда ғозлар ҳаддан ташқари безовта бўла бошлаганлари, итлар ҳуриши авжига чиққанлиги, қўй отарлари ер қимирлаши маркази томон юришдан бош тортганлиги кузатилган.

Шуҳрат ЗОКИРОВ тайёрлади.

⊙

Болалар саломатлигига кўрсатилаётган бугунги ғамхўрлик эртанги бахтли ҳаётимиз, соғлом авлод пойдеворидир. Тошкент шифокорлар малакасини ошириш институти тасарруфидаги 5-болалар касалхонаси жамоаси ана шу фикрга қатъий амал қилади.

СУРАТЛАРДА: (чапдан) тиббиёт фанлари доктори, профессор Шомурод Шомансуров, асаб касалликлари бўлими мудири Р. Жаҳонгирова ҳамда шифокор А. Эргашевлар бемор бола саломатлигини текширишмоқда; лаборант Ирина Гебель беморнинг касаллик варақасини кўздан кечирмоқда.

Андрей Пишненко суратлари.

⊙

** Ҳар соҳадан бир шингил*

Асалари... чойкор

ЧОЙ ўсимлиги ҳашаротлар, асосан боларилар ёрдамида чангланади. Лекин бу жониворлар яқин атрофда озиқ берадиган бошқа бир манба бўлмагандагина чой гулига келади. Одамлар чой ўсимлигига арининг кўпроқ келишига қадимдан ҳаракат қилишади. Масалан, чой гуллаш вақтига келганида ариларни озроқ асал заҳираси билан сақлашади — улар жуда ҳам овқат танлайвермасин учун ярим оч ҳолда қолдиришади, яқин атрофда асал берувчи гуллаб турган бошқа ўсимликлар бўлмаслигига эришадилар. Ариларда янги шартли рефлекслар пайдо қилиб, учиш томонларини ўзгартиришади. Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш зарурки, сунъий йўл билан чанглаш усули қўлланиладиган бўлса, мана шу ишларнинг ҳаммаси ортиқча бўлиб қолади.

Помидор—кон даракчиси

ЯМАЙКАДАГИ аҳоли орасидан бир одам бу ерларда қандай қилиб помидор ўстирсам экан, деб ўйлаб қолди. У ўз майдонига помидор кўчатлари ўтказиб, ҳосилини кута бошлади. Аммо натижа кутилгандек бўлмади: тезда барча кўчатлар сўлиб, қуриб қолди. Помидор ишқибозининг қайта уриниши ҳам аянчли тугади. Тақдирнинг бу адолатсизлигидан кўнгли чўккан деҳқон омадсизлик сабабини аниқлаш учун ўз ерининг беҳосил тупроғидан АҚШ лабораторияларидан бирига таҳлил қилиш мақсадида жўнатди ва нима учун бу тупроқда помидор ўсмаслигини тушунтириб беришларини сўради. Жавоб ҳам узоқ куттирмади. Унинг мазмуни қуйидагича эди: 99 фоизи бокситдан иборат бўлган тупроқда қандай қилиб помидор ўссин? Орадан бир неча йил ўтгач, Ямайка ерларида помидор ўрнига алюминий олишда асосий манба бўлган боксит қазиш корхонаси қад кўтарди.

Собир БОЗОРБОЕВ тайёрлади.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ИЖАРАДАГИ «ТОШКЕНТ ТУҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИ» ИП-ГАЗЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ҚАЙД ҚИЛИНГАН ҚИЗЛАРНИ ЮҚОРИ ОЙЛИК МАОШ ТЎЛАНАДИГАН ИШГА

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Агар ҳеч қандай ҳунарингиз бўлмаса — бизга ўқишга келинг. 3-6 ойлик қисқа муддат ичида Сиз обрўли касблардан саналмиш **ИП ЙИГИРУВЧИ, ТЎҚУВЧИ, ПАРДОЗЛОВЧИ; ип ўраш, тароқлаш, айлантириш машиналарининг ОПЕРАТОРИ** касбларидан бирини эгаллашингиз мумкин.

Ўқиш даврида Сиз 4000 сўмдан 8000 сўмгача иш ҳақи оласиз, сўнг бизнинг комбинатимизда ишлайсиз. Меҳнат ҳақи — ишбай (30000 сўмгача).

Ҳар бир ходимга кунига 50 сўмдан овқат пули берилади.

Бирлашмада ишчилар учун қуйидаги энг қулай ижтимоий шароитлар яратилган: ошхоналар, сабзавот, озиқ-овқат дўконлари, буғ ҳаммоми, пардоз-андоз (парвариш) салонлари ва сартарошхоналари бўлган маиший комплекслар ана шулар жумласидандир. Мунтазам равишда танқис озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари билан савдо-сотиқ қилинади. Тиббий-санитария қисми, поликлиника, сиҳатгоҳ (профилакторий), Тошкент денгизида дам олиш маскани, тоғ ён бағирларида кашшофлар оромгоҳи, «Тўқимачи» спорт мажмуи, Маданият саройи, ўзининг ёрдамчи хўжалигига эга.

Бизнинг бўлимларимиз пойтахтнинг Акмал Икромов районида (Фарҳод кўчаси, 31-«а» уй, «Свердловск уйлари» бекати), Собир Раҳимов районида (1/4 Қорақамиш даҳаси, Наби Ҳасанов кўчаси, 19-уй)да жойлашган.

Биз Сизларни «Тўқимачилик комбинати» Тошкент ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг қуйидаги манзилда жойлашган расмийлаштириш бўлимида кутамиз: ҚУШБЕГИ КЎЧАСИ, 6-УЙ (33, 34, 45, 69, 79, 182-автобуслар; 2, 6, 13, 16-троллейбуслар; 7, 9, 11, 24, 28-трамвайларнинг «Тўқимачилик комбинати» бекати).

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 53-37-09, 53-18-72.

«ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИ» ИП-ГАЗЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

И. ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ ЖУМҲУРИЯТ ТИББИЁТ БИЛИМ ЮРТИ

1993 йил 14 май куни

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»НИ ЎТКАЗАДИ

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани Барнаул кўчаси, 9-уй. Телефон: 48-29-59.

«ДЕМИР» ФИРМАСИГА

Ўзбек тилини биладиган қуйидаги мутахассислар: ҲАЙДОВЧИ (шаҳар марказида яшайдиган), МУҲАНДИС-ҚУРУВЧИ (тажрибаси бор бўлган), НОН ПИШИРИШ УСКУНАЛАРИ **бўйича механик.**

КЕРАК

МЕҲНАТ ҲАҚИ ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИНИКИДАН КАМ ЭМАС.

Ҳар куни (шанба ва якшанбадан ташқари) **соат 9 дан 11.00 гача учрашилсин.**

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 2 «а» уй. Дорихоналар Бош бошқармаси биносида, 5-қават.

ТОШКЕНТ РЕСТОРАНЛАР ТРЕСТИ

ОФИЦИАНТЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН ГУРУҲГА

Маҳаллий миллат йигитларини, шунингдек Армия хизматини ўтаб қайтган, 25 ёшгача бўлган, ўзбек ва инглиз тилларини биладиган йигитларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Энг кам иш ҳақи миқдорида стипендия тўланади.
Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 22 «а» уй.

Ўзбекистон Ёшлар уюшмаси Собир Раҳимов туман қўмитаси ҳузуридаги

«СОБИР» ЁШЛАР МАРКАЗИ ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Зиёмов кўчаси, 1 «а» уй.

Ўзбекистон Республикаси Матбуот давлат қўмитасининг Тошкент полиграфия комбинати раҳбарияти ва меҳнат жамоаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, фаол матбаачи

Абдувосиқ ТУРСУНОВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу ва изтироб билан маълум қилади ва марҳумнинг оила аъзоларига, фарзандлари, қариндошлари ҳамда дўстларига ҳамдардлик билдиради.

Бектемир туман ҳокими ижроия маҳкамаси туман ҳокимининг биринчи муовини С. Н. Усеновга отаси

Назарбой УСЕНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ободонлаштириш Бош бошқармаси ва «Махсустранс» ишлаб чиқариш бошқармаси жамоалари Янгиҳасарой тумани Автотранспорт корхонасининг директори А. Т. Толиповга акаси

Раҳматулла Ҳамидуллаевич ТОЛИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар дон қабул қилиш корхонаси жамоаси 1-ун заводи раҳбари Б. Р. Раҳимовга падари-бузруквори

Раҳмонали РАҲИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Буюртма Г—226. 19919 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.20.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6